

D'ACÍ · I · D'ALLÀ

Juliol de 1924

112

R-89.909.

05 CHG. H. H. D. G. Pol.
Joc XIV

¿Que ens diuen les ratlles de la mà?

En altre temps es pretenia llegir en
elles el pervenir. Avui, molt més que
aqueixes ratlles, ço que ens interessa i
sedueix és la suavitat, la blancor i la

fragància exquisides que el Sabó Heno
de Pravia comunica a les mans que l'usen.
És el predilecte de totes les persones de
bon gust.

Heno de Pravia

Es un sabó pur, sense barreges ni adul-
teracions de cap mena. El seu incon-
fundible perfum es manté tan intens al
final com al principi de la pastilla. Si
vosstè compra una capsula de tres pastilles,

observarà, en consumir la tercera,
que amb el temps ha millorat en duresa
i fragància. El veredict del públic és
unànim en reconèixer aquestes bones
qualitats.

1'50 pres. pastilla

Demani-s a les perfumeries i drogueries. - Perfumeria Gal. - Madrid

ÉS LA

MILLOR

PROVEU:
CAFÈ AMB LLET
CONDENSADA EL PAGÈS

AMB AQUEST PRODUCTE
D'EXQUISIT SABOR ESTAL-
VIAREU FEINA I DINERS

PIANOS PIANOLA-PIANOS

ÚNICS
INSTRUMENTS QUE
PODEN OSTENTAR LA
MARCA

PIANOLA

CENTRAL:
PASSEIG DE GRACIA, 35

SUCURSAL:
BONSUCCÈS, NÚM. 5

BARCELONA

GRAN BALNEARI

ESPLUGA DE FRANCOLÍ

Clima excel·lent de repós, a 600 metres sobre el nivell del mar. Parcs i boscos creuats per 50 kilòmetres de carreteres. Estació del ferrocarril de Lleyda a Tarragona. Aigua regeneradora FONT DEL FERRO. 37 xalets que es lloguen per mesos i per temporada, de 170 a 250 pessetes al mes.

HOTEL VILLA ENGRACIA

de primer ordre, pensió restaurant, 15 pessetes. Hostatge senzill i confortable a la MASIA DE L'AIGUA. Telèfon, electricitat, automòbils, jocs. Misses i Rosari diaris a l'església de l'Establiment.

Tocant al Monastir de Poblet

PROPIETARI:

DR. SALVADOR ROCA BALLBER

ADMINISTRACIÓ
A BARCELONA:

BRUCH, 114, PRAL.

TELÉFON G. 1339

EBERHARD FABER
NEW YORK

AGENT E. PUIGDENGOLAS

MONGOL
El Millor Llapis amb la Millor Goma

CARLES TUTUSAUS

OPTIC - FABRICANT

BOQUERIA, 22
RAURICH, 2
BARCELONA

ESPECIALITATS:

Ulleres per a auto : Montures
Conxa : Montures Galalithe
Montures xapades d'or de 18 kilats : Cristalls tòrics : Cristalls
Felegich : Binocles per a teatre
i camp : Baròmetres : Termòmetres : Estoigs : Lupes : Cadenes : Graduació gratis de la vista

PITS FORTS

S'consegueixen utilitzant les propietats de l'aigua natural per medi de l'aparell hidroteràpic THA S. Ràpidament es nota la consistència progressiva de les glàndules fins a adquirir una duresa absoluta. El vigor dels pits en la dona és base d'una bona salut

Demani fullet a
Institut Ortopèdic
Sabaté i Alemany
Canuda, 7 : Barcelona

PARA DISOLVER
EL
ÁCIDO ÚRICO
NADA MEJOR
QUE LA
PIPERAZINA MIDY

LOS QUE SUFREN DE ARTRITISMO, REUMATISMO, GOTA, CÓLICOS NEFRÍTICOS, CUANDO LA ORINA ESTÁ COLOREADA Y CARGADA DE ARENILLA, NO DUDEN EN HACER UNA CURA DE PIPERAZINA MIDY, LA MEJOR Y LA MÁS ECONOMICA POR SER LA MÁS ACTIVA

Vins fins
de taula

SANT QUINTÍ
i

SANTA ANNA

Vins generosos
i espumosos
Especialitat

en

MOSCATELL

MALVASIA

LACRYMA CHRISTI

VERMUT MOYA

Demaneu-los
en Colmados
i Ultramarins

BODEGUES: SALVADOR MOYA
Avinguda d'Icària, 177 : Tel. 46 S. M.

ELEVADORS CASADEVALL

Per pressió
d'aire
comprimat

Demaneu detalls i
pressupostos als
únics importadors
de les làmpares

LEMIC, Societat Anònima
Muntaner, 1 : Tel. 5058 A.

BALNEARI DE SANTA
COLOMA DE FARNÉS

TERMES ORION

Temporada oficial: 1.er de maig a 30 d'octubre

Aigües termals, alcalines,
fluorurades, polime-
talliques i radioactives

OBREN PRODIGIS

1.er SEDANTS del sistema
nerviós, en afeccions en
què domini l'element do-
lor, espasme o contrac-
tura. 2.ª ACCELERADORES
de la nodrició en l'artri-

tisme, gota, diabetis, reumatisme, arterio-esclerosi,
apoplegia, afeccions de l'aparell gastro-intestinal,
genital femení, veixiga, flebitis, fractures mal con-
solidades, fistules de l'ano i úlceres tòrpides.
3.er Tòniques en la decadència orgànica, conva-
lescència, anèmia i en totes aquelles dolences que
reclamen un procés de remineralització

GRAN HOTEL RESTAURANT

Diversions. Esplèndids camps d'esport, tennis
i futbol. Cine, billar, balls i concerts diaris.
Autos, garatge. Centre d'excursions. **INFOR-**
MES: Dirigiu-vos per escrit al Balneari, Apartat
núm. 1, Santa Coloma de Farnés (Girona)

MANUFACTURA GENERAL DE CALÇAT AMB SOLA DE GOMA

SABATA ANGLESA DE LONA

ESPARDENYA DE PLATJA

SABATILLA PANYO

ESPECIALITAT
EN SABATI-
LLES PANYO I
ESPARDENYA
PELOTARI

GOIES,
BORCEGUINS
ANGLESOS,
ETCÉTERA

DOS DE MAIG, 234-236
TELÉFON NÚM. 590 S. M.

B A R C E L O N A

E X P O R T A C I Ó

D'ACÍ I D'ALLÀ

EDITORIAL CATALANA, S. A.

S U M A R I

JULIOL 1924

Portada, d'Emili Ferrer.

Fragment de l'«Escola d'Atenes», de Rafael.

La Fundació Bernat Metge, per Carles Soldevila.

Soledat del cor (poesia), per Josep M.ª de Sagarra.

La nit, el mar i les lluminàries.

Bells indrets barcelonins: L'Hospital de la Sta. Creu, per Martí Maldà.

La moda acuàtica, per Bonnotte.

El nuvi, per Joan Sacs.

Romanç de revetlla, per J. M. López-Picó.

A una pesseta la lletra, per A. Bira-eau, trad. de Joan Minguet.

La raça dels gegants s'estingí.

Com se fa un diari?, per Angel Ferrada.

Imatges antics de Catalunya, per Alexandre d'Armengol.

Interiors barcelonins.

Un rei que estima el seu país, per Miquel Capdevila.

Les lletres de Nuri, dibuixos de Junceda.

Director: Carles Soldevila

Redacció: Ferlandina, 9 i 11

Administració: Rambla de Sant Josep, 16, pral.

Abonament:
Un any, 13'50 ptes.

Preu:
Exemplar, 1'25 ptes.

Fragment central del fresc de Rafael dit l'Escola d'Atenes
on foren immortalment representades les grans figures de la filosofia grega: al bell mig, Plató assenyalant el cel, i Aristòtil amb la mà estesa envers la terra

La Fundació Bernat Metge

PER CARLES SOLDEVILA

EL SENYOR HO-SÉ-TOT. — La primera sèrie dels clàssics, que publica la Fundació Bernat Metge, és a les acaballes. Ha sortit «De rerum natura», de Lucreci; «Els discursos», de Ciceró; «Els records de Sòcrates», per Xenofont; els «Diàlegs», de Plató. Això, amic meu, és una fita memorable. Felicitem-nos-en!

EL SENYOR NO-SÉ-RES. — Estic disposat a felicitar-me'n, però si he d'ésser franc, no sé ben bé de què va... Els clàssics... La Fundació Bernat Metge...

EL SENYOR HO-SÉ-TOT. — Oh! és inconcebible. ¿No heu sentit a parlar de la Fundació Bernat Metge?

EL SENYOR NO-SÉ-RES. — Home, sentir-ne a parlar, prou. ¡Però un hom sent a parlar de tantes coses! Esgarrifeu-vos si us plau: no sé el què és la Fundació Bernat Metge.

EL SENYOR HO-SÉ-TOT. — Us ho diré. És una institució creada, per munificència d'En Francesc Cambó, amb l'objecte d'editar els clàssics simultàniament en llur llengua original i en la nostra llengua catalana. Us sembla poc? No us commou el sol anunci de l'empresa?

EL SENYOR NO-SÉ-RES. — Que voleu que us digui... Començo per tenir una idea molt vaga de què cosa són els clàssics.

EL SENYOR HO-SÉ-TOT. — Els escriptors de Grècia i de Roma, els de l'època d'or del pensament humà, els representants d'un miraculós equilibri entre la força del sentiment i la noblesa de l'expressió... Els clàssics!... Plató, el diví, Sòfocles, Esquil, Anacreont, Xenofont, Homer, Virgili, Horaci, Ovidi, Tàcit... ¿Aquests noms egregis no desperten cap ressonança en el vostre esperit?

EL SENYOR NO-SÉ-RES. — Sí... Vagament, reveig les aules de l'Institut... La *Preceptiva literària*... I poca cosa més.

EL SENYOR HO-SÉ-TOT. — És horrible! Fet i fet sou com un bàrbar del segle x dels que calcigaven inconscients la terra pagana farcida de tresors i de glòria.

EL SENYOR NO-SÉ-RES. — Ignoro el que feien els barbres del segle x. Pel que toca a la meua modesta persona, sospito que els clàssics no m'ajudarien poc ni molt a fer marxar al meu negoci d'anilines.

EL SENYOR HO-SÉ-TOT. — ¡No digueu disbarats! Els clàssics ajuden a portar tota mena de negocis...

EL SENYOR NO-SÉ-RES. — ¿Fins el de les anilines?... En llur temps no eren conegudes... em sembla.

EL SENYOR HO-SÉ-TOT. — Fins el negoci de les anilines. No us dic una paradoxa, no. Us dic la pura veritat. Essent la lectura dels clàssics una de les millors introduccions a la vida activa que hom pugui trobar, és palès que convé per un igual al fabricant d'anilines i al fabricant de sifons, baldament ni l'una cosa ni l'altra fossin conegudes en temps d'Aristòtil. Abans que fabricants o metges o advocats, som homes, amic meu. Cal bastir sòlidament l'home, perquè suporti, sense trencar-se, el sec de les professions i l'empenta de les passions. I per bastir un home, és sabut, l'Evangeli i, de seguida, les humanitats greco-llatines. La mescla intel·ligent d'aquests elements és el que fa la glòria d'un Pascal.

EL SENYOR NO-SÉ-RES. — Voleu dir? Tinc por que estigues obcecada per les vostres dèries de tasta-olletes. Per vós, sens dubte, la lectura de Plató i de tots aquests bons homes que heu anomenat serà una mena de reforçant precíus... però, ¿com voleu que jo, absorvit per un sens fi de preocupacions actuals, trobi cap gust en la lectura d'uns llibres escrits fa més de mil anys? Que voleu que hi aprengui? ¿Quina lliçó voleu que en tregui?

EL SENYOR HO-SÉ-TOT. — ¡Us ho he dit! Podeu aprendre-hi la lliçó essencial, la del cor humà, que és idèntic a través de totes les èpoques i de tots els canvis. Feu-ne la prova. Llegiu els diàlegs platònics o la història dels homes il·lustres de Corneli Nepos, o els records de Sòcrates, narrats per Xenofont. No us preci-

piteu a tancar el llibre si de cop-i-volta el to us fa estranyesa... Uns minuts de paciència. No trigareu a descobrir el nervi viu, la humanitat de les Humanitats. I de més a més, amic meu, descobrireu la correspondència que hi ha entre aquestes obres escrites i les realitzacions plàstiques d'aquells temps harmoniosos. ¿És que, per ventura, no sou sensible a la bellesa del Partenon o a la gràcia de la Venus de Gnido?... ¡No m'interrompeu!... Encara, per nosaltres catalans, hi ha d'altres raons que ens inclinen a l'estudi o, almenys, al tracte amb els clàssics. Ells no representen un tresor estrany que providencialment ens cau a l'abast de la mà; representen la nostra quota d'hereus d'una civilització preclara.

Som nats entre la Empúries grega i la Tarraço romana; la nostra mar és la mar d'Ulisses...

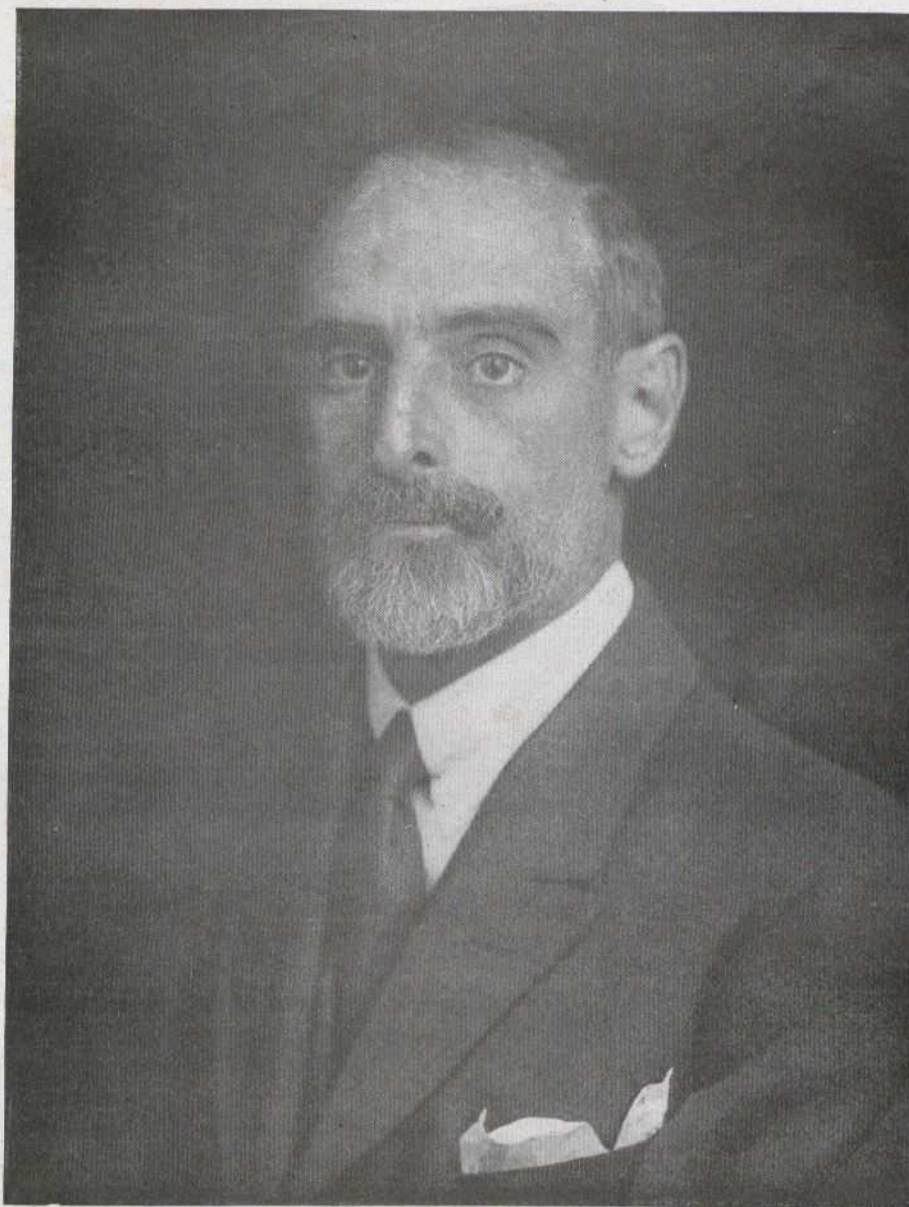
EL SENYOR NO-SÉ-RES. — La vostra eloqüència comença a assossegarme... Potser sí...

EL SENYOR HO-SÉ-TOT. — Cal·leu! Vaig a acabar. Encara, després de tots aquests motius pregons, n'hi ha un que sense ésser-ho ens ha d'enternir com si ho fos... El fet de realitzar una edició completa dels clàssics ens confereix a nosaltres i al nostre idioma una dignitat magnífica. Arreu del món, on sevilla que hi hagi un nucli de cultura, saben que Catalunya existeix amb aquella llei d'existència que no s'esborra amb un gest de mal geni ni amb una paraula de despit. Vet ací el què representa la Fundació Bernat Metge. En Francesc Cambó, difícilment tindrà una glòria més pura que la d'haver-li donat vida i nodriment. I l'embranchida intel·ligent d'En Joan Estelrich no podrà esmerçar-se en tasca més profitosa que en la de dirigir-la.

EL SENYOR NO-SÉ-RES. — No cal dir més... Llegiré els clàssics.

FRANCESC CAMBÓ,
mecenes de la F. B. M.

JOAN ESTELRICH,
director i animador
de la F. B. M.

LLORENÇ RIBES

Traductor de «Ciceró»

JOAN CREXELLS

Traductor de «Plató»

DR. CARLES CARDÓ

Traductor de «Sèneca»

G. ALABART

Traductor de «Brutus»

POMPEU FABRA

Qui amb la seva insigne tasca de filòleg, ha fet possible en català una obra com la de la F. B. M.

CEBRIÀ MONTSERRAT

Revisor de la traducció de «Brutus»

CARLES RIBA

Traductor de «Xenofont»

LLUÍS NICOLAU D'OLWER

Revisor de la versió dels «Records de Sòcrates». Aquesta fotografia, que ell no sospitarà pas que hagi vingut a raure al D'ací i d'allà, demostra fins a quin punt és compatible l'helenisme amb l'alpinisme

MANUEL DE MONTOLIU

Traductor de «Corneli Nepos»

SOLEDAT DEL COR

PER JOSEP MARIA DE SAGARRA

SOLEDAT del cor, mirada desperta
a totes les coses; sospir amagat...
La porta es tancada, la finestra oberta.
Soledat tranquil·la, dolça soledat.

La porta és tancada, per sempre tancada,
no hi entren les bruixes ni el doll d'aiguardent,
però la menuda finestreta es bada
a tots els misteris del sol i del vent.

Blau de matinada, blau amb so d'esquella
i blau de migdia ple d'escates d'or,
si és blau de tarda, si és un blau d'estrella,
tots els blaus l'estimen, soledat del cor.

Verd de coromina, delicada aroma
del verd de la menta i el fonoll gemat,
d'aigua, de maragda de pàlida poma,
tots els verds l'estimen, fina soledat.

Les herbes amargues, les aspres, les bones,
la llum que es desperta, l'espurna que mor,
l'alè i el somriure de totes les dones,
tot saps estimar-ho, soledat del cor.

Tot saps estimar-ho sense gosadia,
tot ho saps comprendre sense escarafall,
la paraula alada, la caputxa pia
i la tombarella i el xiscle del ball.

Ja no et cal que pugis, ja no et cal que rodís,
ànima quieta guaita't el teu fons,
no hi ha la fogaina vermella dels odís
ni la ganiveta de les passions.

Ànima lleugera, vas com una vela,
de totes les vides la gràcia en reculls,
ni una terenyina ni una brossa entela
aquesta precisa visió dels ulls.

Abans no et sabies abocà als abismes,
abans no podies palpà els esbarzers,
i cega i vençuda per mil egoïsmes
de les coses veïes un caire només.

Ara cada dia, ànima esbravada
per la fuetada de l'amor i el mal,
tens més la mirada desinteressada
i ets més pietosa pel nervi mortal;

i ets més recollida quan guaites l'estrella
i ets molt més aguda si tastes la mel,
i trobes la dona que és bella, més bella,
i sents com s'acosten la terra i el cel.

Perquè en aquells dies de dol i baralla
quan el cor cremava golafre i revolt,
el cor no sentia com ara si calla
aquesta delícia de veure's tot sol.

Aquesta delícia que'm pren i em convida
a córrer més lliure, més desarrelat,
a no refiar-me del bes de la vida
i a cercar en silenci la serenitat;

a no dir misèries ni mal de les coses,
a domar la fúria dels sentits rebels,
i pendre el que'm donguin de rosa les roses
i pendre el que'm donguin de llum els estels.

No ser rondinaire si em cou la fatiga,
i no esfereir-me davant de la mort...
Tot això m'ensenyes, soledat amiga,
tot això m'ensenyes, soledat del cor.

I ara que la calma i el repòs s'ajunten
damunt del meu rostre tan esgarrinxat,
els meus llavis febles encara pregunten:
— Fins quan serà nostra la tranquil·litat?

I l'ànima meua reprèn cada dia
amb la pò i l'angúnia de perdre un tresor:
— ¿Fins quan al meu viure faràs companyia,
fins quan seràs meua, soledat del cor?...

La nit, el mar i les lluminàries

(Clixé Martínez)

AMB aquests tres elements, ¡quines meravelles són possibles! Les flotes aplegades al port de Barcelona, amb ocasió de la visita

dels Reis d'Itàlia, ens en donaren un testimoni esclatant, que hem tractat de recollir en aquesta plana. Els rengles de bombetes elèctriques que dibuixaven les estructures dels vaixells i llurs màstils, les feixes dels reflectors que fendien la negror, la cabellera dels coets semblant a la cua dels cometes... Tot màgicament duplicat pel mirall tremolós de l'aigua.

Els barcelonins, que tenen una justa anomenada de noctàmbuls, no varen fer-se pregar

(Clixés Cuyàs)

gens per omplir el port, les esculleres i el vessant de la muntanya de Montjuich que mira al mar. Va ésser un assaig general de les revetlles que s'atacaven l'una darrera l'altra. Milers de persones varen atapeir-se en els tramvies i varen mobilitzar l'innombrable exèrcit de taxis de totes les tarifes que hi ha a Barcelona.

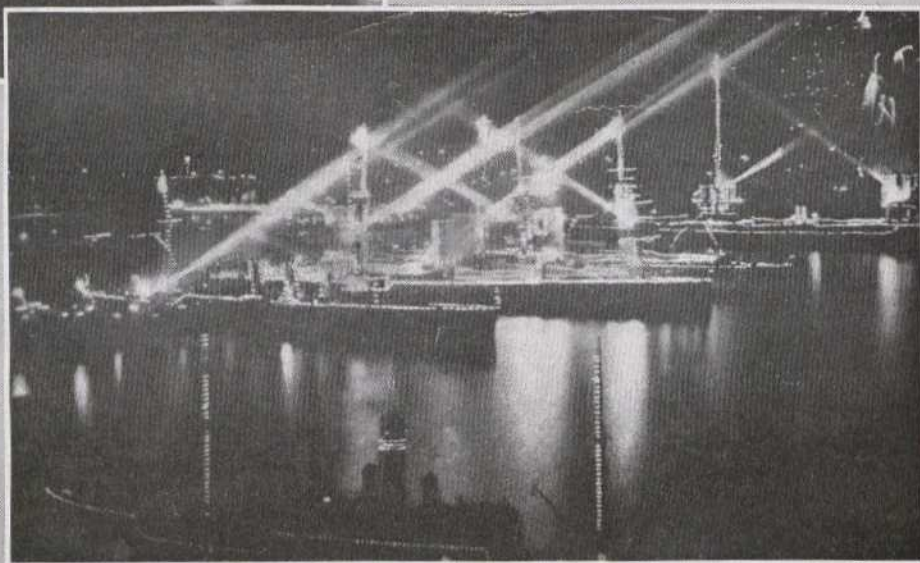
L'espectacle s'ho valia, reconegue-m'ho. De més a més, era econòmic i a l'aire lliure.

¡Altament feia somriure de pensar que la majoria d'aquells navilis endiumenjats i resplendents, com grans jòguines fetes a posta per embadalir la multitud en una nit d'istiu, eren no

altra cosa que navilis de guerra, jeines de destrucció i de ruïna!

Déu meu! ¿pla que no haurem arribat a una època prou plena de seny i de gràcia perquè les nacions mantinguin llurs armades amb el sol objecte de fer pacífiques festes nocturnes?

Bells indrets barcelonins

L'Hospital de la Santa Creu

PER MARTÍ MALDA

A mesura que la ciutat s'estén i es fa més cosmopolita, els ciutadans ens oblidem de molts llocs, dolços indrets silenciosos, indrets de bells records, cada dia més perduts en el soroll i l'atrafegament ciutadà. Per això quan de tant en tant un hom passa per un d'aquests llocs o es topa amb algun document gràfic que li recordi, el barceloní, que viu el trepidant dinamisme modern, sent l'emoció de trobar-se amb un amic de l'infantesa, o experimenta la sensació d'un descobriment commovedor.

Això és el que ens ha passat en caure'ns a les mans aquesta col·lecció de fotografies de l'Hospital de la Santa Creu. Per damunt de totes les notícies històriques i erudites que posseïm d'aquest vast i antic edifici, sempre hi sentim florir, com una calitja indissoluble, els records de la nostra adolescència. Sabem, perquè ho havem trobat en alguna excursió vagament arqueològica a través de llibres vells i nous, que aquella construcció que dona als carrers de l'Hospital i del Carme, i que té uns murs laterals llarguíssims, un al carrer de les Egipcíiques i l'altre al de Cervelló, fou de primer l'Hospital d'En Colom, piados canonge de la Seu, que el fundà en 1229, i que abans un tal Pere Prim i la seva muller ja havien començat de donar alberg i remei a malalts pobres, en unes casetes que tenien en aquell lloc; però tot això no ens commouria gens ni mica si no recordéssim d'haver vist en una cambrada del departament de dones un pessebre il·luminat amb uns gresolets d'oli, entre la molsa i el suro, davant del qual unes dones inquietants cantaven amb unes veus aspres unes cançons dolçíssimes i pures, repicant un pandero colossal, i que una monja somreïa benèvola i maternal entre aquell podrimener de dones tarades amb l'estigma del burdell.

D'aquella porta d'entrada al pati pel carrer de l'Hospital, després hem sabut que era del Renaixement; però tant se val; nosaltres sempre ens la representem de nit i tancada a la llum vacil·lant dels becs de gas, quan tot tornant ensenyats de Romea amb els nostres pares, indefectiblement en ésser-hi al davant sentíem el dringar d'unes monedes damunt les lloses de l'entrada; aquella facècia clàssica dels estudiants que estaven de guardia que es divertien fent ajupir als incautes transeunts per cercar una moneda que per un voler de Déu els devia haver caigut d'alguna butxaca descosida. Del portal de l'església, que diuen que és barroc i que té aquella imatge de la Caritat al damunt, que, segons els erudits, l'escultor català Costa va treballar en pedra de la terra, no ens recordem sinó de l'ombra monstruosa que projectava a la paret, i dels llums del monument que es transparentaven per la cortina de l'entrada, o dels mil perfums de les herbes de les pageses que s'hi posaven, i encara s'hi posen el dia de Sant Pons.

I del pati, d'aquell pati adorable, discretament alegre els dies de sol, gris i silenciós els dies de pluja fina, i que de vegades semblava tot ell embolicat amb una glassa impalpable d'un color de rosa tendríssim, no és pas la magnífica columna salomònica de marbre rematada amb la creu, que mai no hem pogut saber perquè hi és i qui li va posar, el que recordem més vivament, com tam-

«La Caritat», estàtua que decora la façana del carrer de l'Hospital. Fot. A. Marín

poc no ens commou el record del pou i dels arcs aparedats i la galeria gòtica, ni les grans escales laterals amb aquells sants de pedra mig rosegats; el record d'aquestes coses separadament es perdria entre la pols del sostremort de de la memòria; però el que reviu en nosaltres en contemplar tot això, és el record d'una sensació, d'una melangia inexplicable que ens assaltava quan hi passàvem, el record d'un enyor dolçíssim, absolutament injustificat que se'ns filtrava per no sé on quan caminàvem per sota aquelles acàcies i véiem travessar lleugera la silueta d'una Germana d'aquella casa. Tot això avui se'ns lliga misteriosament, amb panteix irrefrangible que ens produïa la lectura mig furtiva de «Sor Filomena», dels Goucourt, i ara davant l'estímul d'aquestes imatges, sentim com el record d'aquells dies s'alça pàlid, febrós i un xic avergonyit del fons llunyà de la nostra adolescència.

Alguna vegada, però, aquesta dolça lassitud

malaltissa, ha estat substituïda per la imaginació d'una pompa i d'una vida forta i real en reconstruir-nos en la fantasia l'esplendor que devia desplegar-se en aquell lloc el dia 17 d'abril de 1401, quan, segons els erudits, entre la brillantesa d'un seguici reial i ciutadà, el rei Martí l'Humà amb la seva muller, la reina Maria, posaven dues pedres, i En Jaume de Prades en representació del fill dels reis, l'infant Martí rei de Sicília, junt amb el bisbe Armengol i els Consellers en representació de la ciutat, en posaven altres dues, les quatre primeres d'aquell gran edifici que alçava la caritat barcelonina.

La tendra impressió que ens produïa el pati es transformava en basarda i tafania quan en passar per la volta gòtica que hi ha a l'extrem del pati tocant a la font que inaugura solemnement el 13 de maig de 1509 l'infant d'Aragó i de Sicília, don Enric, donàvem una llambregada cap aquell carreró d'aire medieval que hi ha a l'esquerra i que condueix al dipòsit de cadàvers, conegut pel «corralet», ex-cementiri de l'Hospital.

Passat aquest tros, les nostres impressions s'aclarien, en trobar-nos en el que fou pati de la Facultat de Medicina, davant de la qual s'alça la Casa de Convalescència, dependència magnífica deguda a la generositat de la dama Na Lucrècia de Gualba, senyora de la Batllòria i de Montnegre, que en morir, en 1622, deixà els seus béns per tan piadosa obra. L'edifici començat en 1629, hagué de suspendre's perquè en 1638 els cabals s'hagueren de distreure per reconstruir part de l'Hospital que havia destruït un foc començat a la nit del 4 de maig de l'esmentat any, a la sala de Sant Roc. L'obra tornà a suspendre's en 1650 fins al 1654, amb motiu del setge de Barcelona per les tropes castellanes de don Joan d'Àustria i per la fam i la pesta que comportà el llarg període de guerra començat en 1640.

Un patrici de Tàrraga, En Pau Ferran, llegà el seu patrimoni per la benèfica obra en 1649, i amb aquesta deixa i les de les caritatives dames Na Victòria Astort i N'Elena Soler l'obra pogué ésser finida en 1680, celebrant-se sumptuoses funcions amb tal motiu i entrant els convalescents a ocupar l'edifici el 27 de gener de l'any que hem dit.

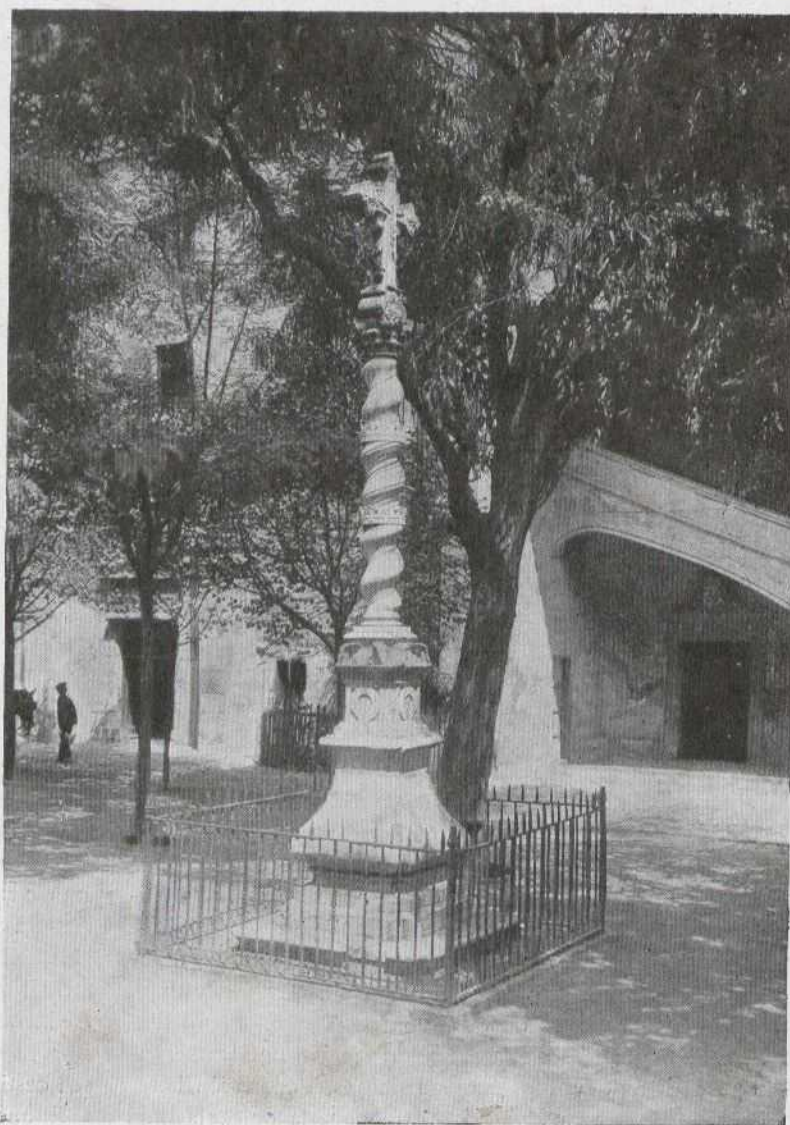
L'exterior d'aquesta dependència de l'Hospital té tota la impressió de l'estil de transició del renaixement al barroc; a l'interior, però, el pati amb claustre i galeria de columnes, al mig del qual s'alça un templet amb l'imatge de Sant Pau, i els bellíssims sòcols de ceràmica, motiu ornamental que anima les principals dependències de l'edifici, li donen un caràcter ben definit i una amable serenitat molt a propòsit per l'ús a què se'l destinava.

El que no s'hi adeia gaire era que en la paret

Pati de la Casa de Convalescència.

Fot. A. Marin

La creu barroca
del
pati de l'Hospital.

Fot. A. Marin

Capella de la Convalescència.

Fot. A. Marin

d'entrada a l'Hospital, tocant a la Convalescència, s'hi penjaven rastelleres de crànis i d'ossos humans. Tanmateix el senyor Pascual Madoz

amb un somriure immòbil, a l'ombra d'uns pòmuls descomunals; mans exàngües que palpen barbes que crepiten en passar-hi els dits cada-

tenia raó d'exclamar-se dient que li semblava gens pròpia la pensada «d'oferir la idea de la destrucció a l'entrada de l'Asil de la conservació de l'espècie humana.» Aquest retret d'En Madoz encara era del tot justificat pels volt de l'any 1830.

L'edifici té una capelleta molt rica on hi ha una Conversió de Sant Pau, de Viladomat, i un sostre pintat al fresc atribuït al mateix gran mestre català.

Però, tot això els llibres ens ho diuen amb més detalls i major exactitud. En canvi el que no expliquen i que justament és el record més viu que tenim d'aquesta santa casa, és l'espectacle del seu verger assolat, per on es passen lentes i encorbades unes siluetes lamentables; per on, entre el perfum de les plantes i el baf sa de la terra humida, un hom hi descobreix rostres que la malaltia ha afinat estranyament, ulls que es desvetllen i s'animen sota unes benes que ceneixen uns fronts de cera amb uns polsos profunds; on es veuen boques decrepites que es mig obren de biaix

Reliquiari contenint la relíquia de Sant Pau.

Fot. Ballell

vèrics; on en general, pels corriols, un hom es topa amb l'expressió de beat estupor dels que del fons de les al·lucinacions de la febre tornen poc a poc a la vida sota la carícia tèbia del sol en aquell sojorn embaumat, per a incorporar-se altra vegada a una existència de misèria i de fatigues.

Una de les més belles mostres de l'art barroc a Barcelona.

Arxiu Mas

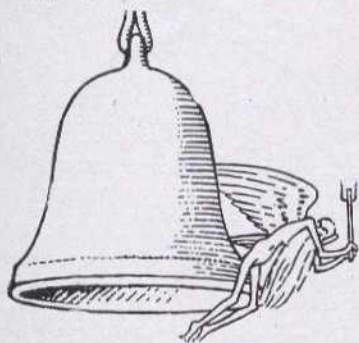

La moda acuàtica.
Estalvi de roba i estalvi de pudícia

EL NUVI

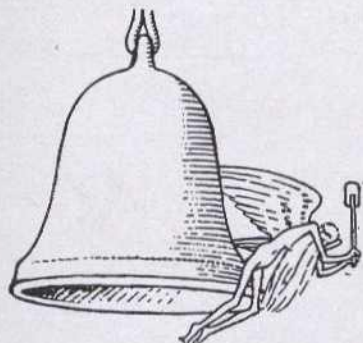
PER JOAN [SACS

NAAAANG....!

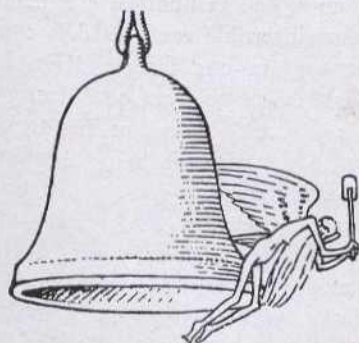
Una batallada del gran rellotge de la Seu s'es-tengué inacabable per damunt del barri gòtic, talment una teulada sonora.

Naaaang....!

Altra vegada, i un altra, fins a quatre batalla-des lentes i formidables, com si fossin commi-nacions del cel irritat, estengueren llur velàrium de vibracions infinites per damunt del carrer del Bisbe, feren esmussar els vidres i estengueren llur resso o ressentiment enllà de la ciutat vella cap a les casasses assolellades i cap als carrers amples de la ciutat, massa moderna per a tan so-lemnes batallades.

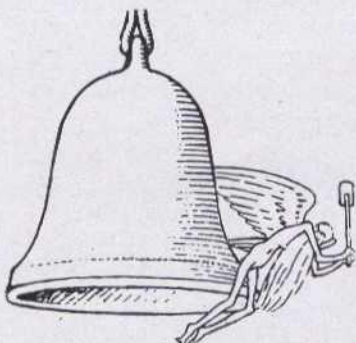
A la primera batallada, En Romeu, que sols estava endormiscat, es desvetllà un xic més i es digué, en les tenebroses teranyines del desvetlla-ment, que les batallades del rellotge de la Seu aquell dia, no arribava pas a recordar ben bé el perquè, eren batallades transcendents. A la se-gona, bo i confirmant-se en aquella vaga creen-

ça, l'home es digué que, fos per les raons que fos, calia no aturar-se a recordar-les, i que pot-ser seria més convenient comptar d'una a una

totes les batallades: la raó de la llur transcendèn-cia ja la escatiria després, no fos cas que tot dis-corrent es descomptés. En retronir la tercera batallada, En Romeu aventurà una minsa llucada amb un sol dels seus ulls lleganyosos, i la seva cara rosada i tendra s'il·luminà amb un somris beat; el seu escrapuló de bigoti, retallat a l'an-glesa, aixerrancà el rostoll daurat per damunt del llavi i descobrí pel dessota dues rengleres de dents perfectes, blanques, tallantes; dents de bon rosegador. Aquest somris d'En Romeu volia expressar el retorn de la memòria — feliç memòria, que li recordava que aquell dia era per a ell dia gloriós i fecund, el dia del seu ca-sament!

Naaaang....!

En sonar la quarta batallada, En Romeu ja es trobava apte per a reflexionar sobre els acontei-xements i alhora per a no perdre el compte de les hores que queien del campanar de la Cate-dral. El nostre home havia tornat a aclucar l'ullet, i bo i escoltant les batallades anava, a les fosques, refent rà-pidament els esde-veniments, ben acotxadet, volup-tuós de les tebiors, de les suavitats i de les flonjors del llit, ara més conscients que en cap altra hora. I de seguida el bon Romeu arri-bava al dia present, a la recapitulació del pro-grama del dia, ço que calia fer i com calia fer-ho de la millor manera — sense planxes! — ¡Mira, Jaumet, que avui tu i la Otilia sou els protago-nistes de la festassa i pensa que tothom tindrà els ulls fits en vosaltres, sobretot en tu; ten compte que hi ha qui et sentiria grat de deixar-te caure en qualsevulga paper ridícul i que sobretot a aquestes animetes no els has pas de donar aquest gust! ¡Ten present, més que cap altra cosa, que la Otilia té el seu geni, també un xic de vanitat — certament justificada — i que mai més de la vida no et perdonaria cap bestiesa de nuvi!

I tu prou saps que quan te trobes en algun compromís, no et costa gaire de posar-te nerviós i de perdre la carta de navegar...

Com aquell nedador qui agafa braó per a po-sar-se de cop en contacte amb l'aigua gelada, En Jaumet Romeu — pit i fora! — s'assegué deci-didament en el llit per a desvetllar-se del tot i escoltar així millor les hores que ara, després de les batallades dels quatre quarts, anaven a sonar.

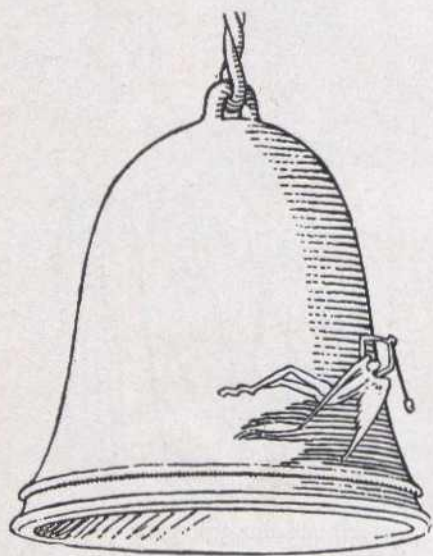
¡Amb quina satisfacció contemplava, en asseu-re's al llit, els preparatius que la vigília havia fet per a enllestir a la perfecció la bella toaleta de nuvi i no fer tard! — ¡No fer tard, sobretot, Sant Marc, Santa Creu!! — La Otilia, que justament era una noia que mai s'amoïnava per a res, que mai se preocupava per qüestions de puntualitat i que més aviat era negligent en aquest punt, tenia justament la obsessió de la tràgica tardança del nuvi d'aquelles llegendes i d'aquelles històries de núvies enganyades justament al peu de l'altar. Aquell nuvi que diu ¡No pare! en el moment precís d'haver de donar el ¡sí! etern; nuvi covard que a darrera hora es penedeix o bé que perd el

coratge. Aquell altre nuvi, més pussilànime o més traïdor, que ni tan sols s'acosta a l'església mentre la núvia i tota la parentela i els convi-

datos piquen de peus i es roseguen les ungles d'impaciència desesperada, davant l'altar. ¡Aquell altre nuvi que va fins al capdavant, però que en el moment solemne és follament separat de la núvia per l'amistança que apareix irada, portant al braç un fill natural, o a les mans un ampolla de vidriol!... ¡Quin horror!! deia sempre la Otilia, bo i tapant-se la cara tota esgrogueïda d'espontani horror amb les seves manetes afuades i delicades, més esblanqueïdes encara.

¡Naaaaangggg...! — Semblava que el cel s'en-sorrés.

Una...

Això és: la una.

Quin goig no fa el jaquet enribetat i el pantaló ratllat: i allí al damunt de la cadira la bimba de darrer model, de vuit reflexes, així, gairebé tan ample de dalt com de la base, ¡igual que la del príncep de Gales! I allà, damunt de una altra cadira, la camisa de seda nova, que serà la primera vegada que En Jaumet ne portarà de camisa de seda. Tot per a la Otilia—que ella s'ho mereix tot i és avesada al luxe—¡Pobrissona! com s'esgarrija cada vegada que em retreu aquells casos de casaments esgarriats per la bruixa. És una mania, —però molt comprensible i que cal respectar— Oh i amb el geni seu! Maria de Déu Santíssima si tan sols fes tard de mig minut, quin daltabaix hi hauria. Jo no crec pas que faci tot el que un diu farà si tan sols no sóc a l'església mitja hora abans que ells —però de totes maneres... no siguem temeraris: és una dona tota d'una peça; té la vanitat de la seva fortuna i del seu naixement... i, vaja: val més no jugar amb foc.

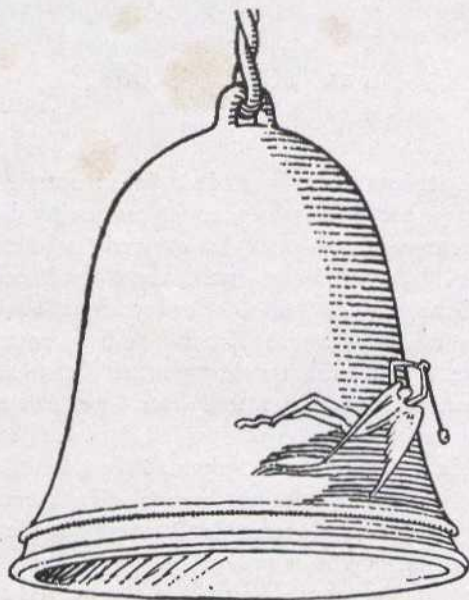
Les sabates de xarol me fan un xic de mal; és dir, més aviat la del peu esquerre, però és poca cosa. Demés, són tan càies... ¡vint-i-dos duros! Tot portant-les...

¡Naaaaangggg...!!! Les cases del carrer del Bisbe totes trontollaren amb el retruny paorós de la segona batallada de les hores.

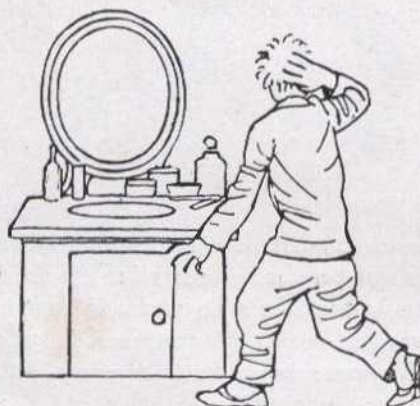

¡Eeeh! Les dues?!

Sense reflexionar més, el cor bategant, pàl·lid com un mort, En Romeu, d'un bot, es plantà

davant del rentamans. No sabia el què es feia. Tremolava, s'entrebancava, atropellava totes les seves accions i, en lloc d'anar ben de pressa, com ell hauria volgut, se veia obligat a anar més poc a poc perquè totes les operacions les havia de fer tres o quatre vegades.

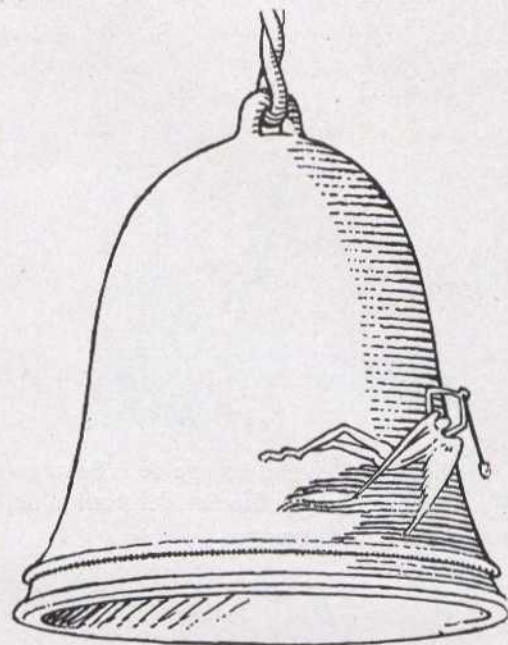
M'he adormit com un ase. M'estaria bé, ara, que fes tard ¡M'estaria bé! I En Jaumet s'estirava els cabells i s'esgarripava i pessigava i volia fer-se mal —i no podia perquè no ho feia tan fort com hauria calgut—, i això el feia patir d'esperit i el posava encara més neguitós.

Però, ¿com podia ésser que s'hagués despertat a les dues si tot era previst i ben assegurat per a la una, si fins la dispesera l'havia de cridar a la una. — ¡On és aquesta poca-veryonya! ¡Munda! ¡Mundeta!... Ca! qui sap on para.—En Romeu tregué el nas a fora per haver una resposta: en tot el pis no se sentia ningú... ¡Ja és prou! ¡Ni els altres dispesers, que a aquesta hora hi solen ésser sempre tots tres! ¡Això sembla un pesombre, un misteri!...

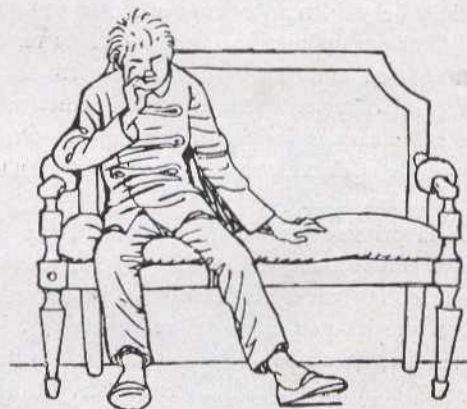
En Romeu, però, no s'hi volgué enfundar: no tenia temps per perdre en misteris; així és que se'n tornà a la taleia, cap a la seva cambra, a enllestir tot aquell gavadal

d'operacions delicades que li calia acomplir per a fer un bell nuvi, el nuvi perfecte i sens rival que la Otilia es mereix. I bé: vet aquí que a mig ensabonar les galtes, com si el món topés amb la cometa del Judici Final, ¡¡¡barrabruuummm!!! una nova batallada — ¡les tres!

En Romeu perdé l'esma i es posà a plorar. Tot era perdut! No hi havia pas manera d'ésser a les quatre a la parròquia de la Concepció... ¡Les tres! Això no podia ésser: En Romeu era víctima d'alguna fatilleria. Descoratjat, abatut, mig ensabonat, es deixà anar damunt de la otomana, damunt de la corbata preciosa, incapaç ja de lluitar contra les fatilleries. Perquè no en podia ésser d'altra: aquí hi ballava la bruixa. Ell mai s'havia desvetllat a les tres, ni tan sols a les dues.

De sobte se féu la llum en son enteniment. Aquest dormir terrible era obra dels companys, probablement era una facècia d'En Llordac. Però, ai las, què hi feia ara que el culpable fos aquell o bé l'altre si tot era perdut, toot! Núvia, amor, dot, posició, la bella cerimònia en la qual ell mateix, en carn i ossos, tan bell paper havia de representar, fins el viatge de nuvis immediat que havien d'empendre aquell vespre mateix i que tanta il·lusió li feia a ell que no havia pogut viatjar mai. — ¡Tot perdut, i amb el quilomètric a la butxaca i la núvia esperant a l'església! Oh, quin dolor i quina ràbia. El mataria a En Llordac: avui mateix el mataré, l'escanyaré amb aquestes mans. Traïdor, canalla!

JULIOL, 1924

És segur que en el sopar de solters d'ahir me donà un soporífer. Tots eren coneixedors de la dèria de la Otilia i se n'han volgut valer; miserables! per a perdre'm. Però qui sap... ben de pressa, com un llamp, encara, sense afaitar, o bé afaitant-me ben ràpidament... Si, això és, correm i ànsia! Ja us atraparé! Au, no val a badar... ¡Naaaaanng...!

En sentir tocar la quarta batallada, tan inesperada, ¡les quatre!, el nostre nuvi quedà glaçat com un mort, les cames li flaquejaren i perdé definitivament l'esma: volia parlar, volia anomenar les quatre hores i es sen-

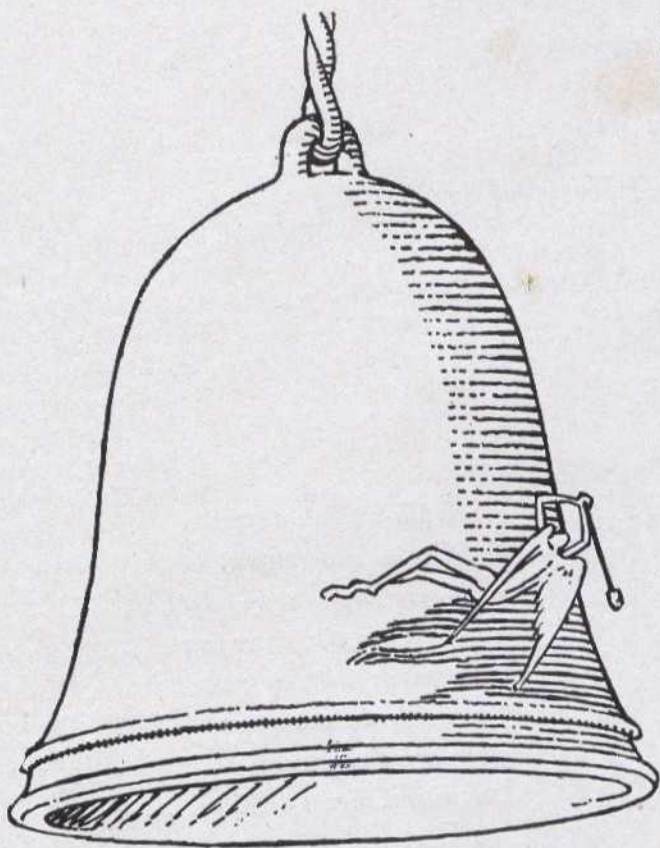
tia tartamudejar com un vell atacat de feridura. Estava ara, tot d'una, d'allò més aterrit per temences, per perills fabulosos però indefinibles, malvestats més greus que la pèrdua d'una pubilla ennuviada. I les llàgrimes sense plors li brollaven dels ulls a raig fet, li amaraven ràpidament el pijama i regalimaven damunt de la catifeta atrotinada que llua una pastoral a la Boucher. Li semblava que, en lloc

d'uns segons, ja feia anys i panys que es trobava llevat i assegut, amb la tragèdia del seu endarreriment imperdonable al seu costat, en la otomana de la seva cambra d'estudiant; li semblava que ja feia anys que oïa el rellotge de la Seu tocar les lentes i fatídiques quatre hores i què, en acabar, de seguida les recomençava: Una, dues, tres, quatre; una, dues, tres, quatre...

Veient que les paraules no volien confegir-se en la seva boca esdevinguda senil, En Romeu agafà el barret de copalta i se l'ensorrà fins a les orelles, com si hi hagués una estranya lògica entre

aquell entorpiment verbal i aquesta acció més

cregué indispensable de conjurar el malefici que veia en aquest despropòsit, bo i pronunciant les paraules màgiques d'exorcisme, les quals eixiren ara ben fàcilment de la seva llengua deslligada:

— ¡Tres cavalls i un quilomètric; un quilomètric i tres carcamals... i el demés són trons!

De seguida calgué completar aquest mots amb l'acció del nedador. En Romeu s'ajassà de bocaterrosa damunt la catifa i començà a esbufegar, a bracejar i pernejar com un naufrag. I l'infeliç encara cridava: — ¡Aquests trens no surten mai a l'hora; cal atrapar-los bo i nedant i això a l'Estranger no passa! — El pobre noi s'havia tornat boig.

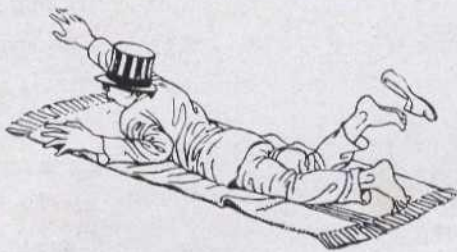
La Mundeta baixava en aquell moment del terrat per a donar un cop d'ull a l'olla i tornar-se'n a acabar la bugada. En sentir fressa i crits a la cambra d'En Romeu, s'hi atansà, i bo i tustant a la porta digué:

— Senyoret, ¿per què es lleva tan aviat?

— Aviat, a l'Estranger? respongué el nedador des de dintre.

— Si tot just toquen les dotze...

aviat grotesca. De no trobar-hi coordinació, En Romeu se'n desesperava, i tot emmirallant-se,

El Concurs de Fotografies de D'ACÍ I D'ALLÀ

HA ESTAT VISITADÍSSIMA L'EXPOSICIÓ DE LES FOTOGRAFIES PRESENTADES AL NOSTRE CONCURS, AMB EL LEMA: «LA DAMA CATALANA».

ELS SENYORS AREÑAS, RENOM I SUÑÉ, QUE TAN LEGÍTIMA ANOMENADA HAN ACONSEGUIT EN EL RAM FOTOGRÀFIC, VAREN TENIR L'AMABILITAT DE PRESENTAR-HI, FORA DE CONCURS, UNES QUANTES MOSTRES DE LLUR ART EXQUISIT.

EN ALTRE LLOC D'AQUEST NÚMERO DONEM COMPTE DEL VEREDICTE DEL JURAT I, PROBABLEMENT, PUBLICAREM ALGUNA DE LES FOTOGRAFIES PREMIADES.

ROMANÇ DE REVETLLA

PER J. M. LÓPEZ-PICÓ

*RE*vetlla de Sant Joan,
clavelliner de rialles;
una nit per tot un any
i què curta l'esperança!

Tants desigs com foguerars
per una sola mirada;
i tants cors que l'endemà
queden sols com una plaça
on l'alba, el terrenyínam
destria de les ballades
deixant-hi la crueltat
dels quatr'angles que no enganyen:
sols i sols d'amunt d'avall
amb resonances esparces!

Revetlla. Si es feia tard
és als cors; però a les Rambles
les colles de joves
s'embriaguen de paraules.
Cap ocell no en treurà cant
ni cap ventíjol coratge,
només el calfred d'un ai
dins el tou de les alfàbregues
per un mot d'un dels companys
per un mot que fa entre els altres:
— Quan el pobre home sabrà
que he perdut tots els exàmens! —

Una nit per tot un any
i què curta l'esperança!
Revetlla de Sant Joan,
un pobre home a cada casa

i els fills sorollats d'atzar
afollant-se'n la gatzara.
Tu, pobre home, no ho sabràs,
sol i sol que això és ser pare.
Després de parar les mans
com si fossin una xarxa
per tenir l'amor cabal
els dits, el lligam desllacen
fent escorredís l'engany
de totes les cobejances.
Tot un any que n'és de llarg
per una sola rialla;
i de seguida es fa tard,
revetlla clavellinada!

Es fa tard, mes l'endemà
tots els minyons són a casa.
Llur son vetllarà manyac
tu, pobre home, que no et cances,
tu de qui és dit que no ho saps
ni ho sabràs!
No crideu massa.

Silenci dels foguerars
per cada esguard una flama
i caliu dels focs cansats,
cada pobre home una brasa
i cada any com l'altre igual,
avui fills i demà pares
clavellets de Sant Joan,
ai què bona l'esperança!
cor ressonant l'endemà
soletats a punta d'alba.

A una pesseta la lletra

De André Birabeau

JOAN MINGUEZ, TRAD.

Les paraules que un hom diu no són mai les que voldria dir. O, si més no, direm que no ho són sovint, no gaire sovint. Cal traduir. En Robert es mira el seu fill, aquest homenet del qual li caldrà acomiadar-se. Acomiadar-se'n de debò. Ja no el veurà sinó un cop a la setmana, el dijous com és convingut. Història senzilla: la història de tots els matrimonis que es divorcien, i on hi ha alguna criatura. Un bon dinar, cada dijous, amb un bon plat de crema. El pare es mostrarà diligent, farà compliments com només s'acostuma per a uns indiferents que hom vol seduir, i es passarà el dia fent preguntes: «I doncs, què, què has fet? De què tens ganes?» I això és cosa tantmateix ben trista. Un pare no n'hauria de tenir de fer mai, de preguntes... Així és com, avui, abans d'acomiar-se d'aquest menudet, en Robert voldria dir-li una paraula que quedés gravada en aquest tendre cor, una paraula on hi hagués tot l'amor que ell li porta. I diu:

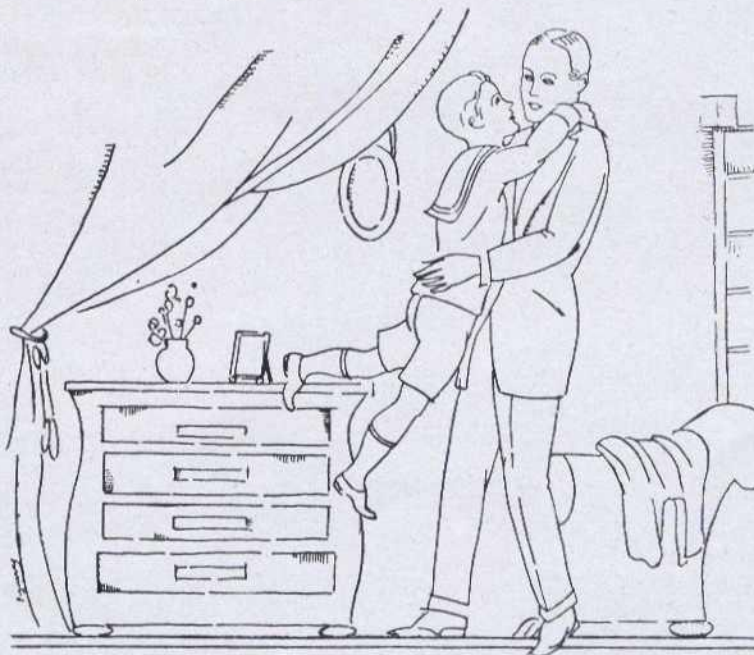
— Els dits al nas, encara!... ¡Quimet, te n'enduràs una pinya!...

Caldria traduir, oi? Això vol dir...

Ah, no en vol dir poques de coses. Això vol dir: «Fillet meu, el teu pare, no saps, t'estima molt. Em sento enguñiós, emmurriat, sento com una mena de punxades a l'estómac; un hom es troba així quan passa una pena i quan no està gaire content quan passa una pena i quan no està gaire content d'ell mateix.» Això vol dir també: «Potser que no tindria d'anar-me'n, per mor de tu. Però ja ho comprendràs quan seràs gran. ¡Arriba un moment que a un hom li venen ganes de dir prou, a la dona! Ja ho veuràs temps a venir, Quimet. ¡La teva mare! Sóc jo que en tinc la culpa, d'acord; he fet bestieses, però la teva mare té una manera de tenir raó que és una culpa més greu que totes les meves culpes. No para de queixar-se i amenaçar-me. Adés em fa: «Ah, ben cert que no ets el d'abans!», adés: «Si ja no t'agrada, te'n vas, i en pau!» M'ho ha dit massa vegades, ve-t'ho aquí; ha acabat per fer-m'hi pensar. Davant d'ella a taula, al costat d'ella al llit, m'he distret pensant-hi. Com si marxés, ja m'hi veia. Entre mi m'anava dient: «A la maleta hi ficaria l'smokin, el vestit marró, una mica de roba interior, la màquina d'afaitar, i em traslladaria a l'hotel de l'avinguda Kleber. Dos o tres dies després, telefonaria a Lluciana: ¿Em vols fer el favor de dir-me a quina hora seràs fora de casa, per poder venir a recollir-hi les meves coses? I res més.» «Ja havia pensat en tots els detalls, comprens. No calia sinó fer un gest, i això ha estat d'allò més fàcil. Tal vegada, si no hagués sabut què em calia ficar a la maleta, m'hauria quedat... Fa quatre dies que sóc a l'hotel, aquest matí he telefonat a Lluciana. Ha estat molt correcta; ha

sortit i t'ha deixat perquè jo pogués besar-te, Quimet del meu cor...»

Oidà, ve't aci el que voldria dir en Robert, quan diu: «Els dits al nas, encara!... Quimet, te n'enduràs una pinya!...» Cert és que això és de més bon dir que allò altre. No obstant, bon punt ha fet la maleta, i veu que caldrà anar-se'n, aquesta vegada de debò, afegeix:

En Quimet salta al coll del seu pare amb un entusiasme particular.

— «Quimet, escolta, escolta bé... cada vegada que m'enviaràs una lletra, et donaré...

— Una pesseta?

— Està bé. Una pesseta. T'ho prometo.

Déu em perdoni! En Quimet salta al coll del seu pare amb un entusiasme particular. En Quimet és un senyoret de pocs anys, però interessat com un home... Però és que, ¿sabeu?, una pesseta és un capitalet quan hom té set anys. Una pesseta deu representar no sé quin juguet, no sé quina llatinadura, no sé quin pler meravellós. No sé quin, car aneu a saber què és el que enlluerna la imaginació d'un infant.

Altrament, bé cal que sigui tota una pesseta perquè en Quimet consenti a fer aquesta feina: això d'escriure una lletra, no és pas gens divertit. Ja l'entenem bé a aquest jove: ara mateix, jo, que ja no tinc set anys, no m'hi diverteixo gens ni mica escrivint lletres. I per a en Quimet és tota una feinada. Sinó que, fillets, una pesseta!... De totes maneres, se'n malfiava una mica; amb la gent gran, aneu mai a saber, sempre diuen les coses vagament, en l'aire... Però, no: ho ha provat, ha enviat al papà una lletra on potser hi entraven vint ratlles, només que vint, i al dijous següent, tot seguit que ha arribat a casa del papà, sense regateig, sense que li hagi ni tan sols calgut reclamar-la, el papà li ha donat religiosament la pesseta!

I la setmana següent, figureu-vos! en compte

d'enviar una lletra de vint ratlles, en Quimet n'ha enviat dues de deu ratlles, i el papà li ha donat dues vegades una pesseta!... El deu divertir, al papà, això de veure el seu nom escrit en un paper i això de descloure un sobre...

Ben cert. Això el diverteix, al papà. Fins i tot, fa un xic més que divertir-lo.

Això li dona — que ximplet, oi? — una petita opressió, una mena de tremolor de dits quan, en la banalitat de la seva cambra d'hotel, damunt la safata d'argent abonyegat, el ciat li allarga el sobre on el seu fill ha escrit la seva adreça amb pals dubtosos.

Avui, doncs, si que deu esser-ne de feliç! És ben feixuc el plec que el ciat li allarga. ¡Quin tip d'escriure es deu haver fet aquest menudet, que no li agrada escriure!...

Doncs bé, res d'això, ja veieu. L'homenet no ha escrit ni un borrall. En el moment en què, treient la llengua i xucant el mànec de la ploma, badallava davant de la lletra que tenia d'escriure, de sobte s'ha recordat que en l'armari de la seva mare hi havia vist, lligades amb una cinta rosa unes lletres ja escrites. N'hi ha vint-i-una. Vint-i-una de fetes i acabades, quina cosa més espantant! ¡Per què un pobre xicotet de set anys es prendria la molèstia i el

cansament d'escriure lletres llavors que en té vint-i-una, ja fetes i acabades, a l'abast de la mà! I així és com en Quimet ha agafat les vint-i-una lletres i les ha enviades al seu pare, totes vint-i-una, ¡puix que sembla donar-li tant de gust, a aquest home, que li enviïn lletres!...

Com de fet, li ha donat gust a aquest home rebre-les. Són les lletres que ell escrivia a la seva dona quan ella no era sinó la seva promesa.

No és que li doni gust tot seguit, però a poc a poc, i cada vegada més. Són unes lletres molt tendres, molt amoroses, i no tan velles com això, Déu del cel!... Així, doncs, ella les ha guardat?

I va llegint-les, en la seva cambra d'hotel, davant la maleta oberta, entre un soroll de timbre i de portes que s'entretusten... «Quan serem casats, amor meu, quan serem nosaltres dos...» Han estat «nosaltres tres.» Però ara, ara és ell sol.

L'endemà és dijous, i en Quimet ve a dinar. I en Quimet, l'ambiciós Quimet crida tot seguit:

— Papà, t'he enviat vint-i-una lletres. ¿Em donaràs vint-i-una pessetes, oi?

Però el papà li respon somrient:

— No, Quimet; vint-i-dues pessetes són les que et donaré... car — ja en faràs adonar a la teva mare quan les hi tornis, eh? — car són vint-i-dues les lletres que ara hi ha...

La raça dels gegants s'extingeix

ELS gegants ja no són sinó dos: I tots dos són de l'Ajuntament. Àdhuc els qui no som vells, hem conegut un temps benaurat en que Barcelona comptava en el seu padró amb tres o quatre parelles de gegants. La Casa de Caritat tenia els seus. Gràcia, també. Santa Maria del Mar, igualment... La cançó popular ens assabenta d'un altre gegant que si no era vidu o solter, tenia el lleig costum de deixar la dona a casa.

El gegant del Pi
ara balla, ara balla,
el gegant del Pi
ara balla pel camí.

Aquest gegant del Pi ja no balla ni pel camí ni a casa. Ja només balla en la seva cançó que, en certa manera, és com ballar en l'eternitat.

¿Hem d'alegrar-nos o entristir-nos veient com s'ha reduït el cens gegantí de Barcelona?

Potser per a l'existència dels pobles no són indispensables els gegants. Tanmateix no hi ha cap poble que no conservi algun costum d'aire primitiu, en desacord aparent amb el tarannà de les nostres èpoques que, d'altra banda, no són pas un exemple de ferèstega preocupació. (El tobogan, les muntanyes russes, els trucs de les pel·lícules còmiques, les infantilitats de la moda, certifiquen prou que, a pesar de totes les invencions, la humanitat conserva un enorme dipòsit de candor que la manté apta per divertir-se amb motius infinitament fútils.)

Segurament per això, i pel gust de renovar el record de la infantesa, i per la sensació que són els últims descendents d'una gran família de

En 1921, pujant per la Plaça de Santa Anna

compatriotes, els barcelonins de naixença senten una emoció invencible en escoltar el tamborí i el flabiol que acompanyen els gegants de la ciutat. Per absorbits que estiguin en una feina seriosa, no resisteixen pas la temptació de treure el cap per la finestra i donar-los un cop d'ull de simpatia.

Són els bons gegants que s'accontenten de «fer els gegants». ¿És que algú ignora què vol dir aquesta frase popular tan suggestivament exacta? Vol dir això: tenir una arrogant figura, dur una vestimenta de reis o de prínceps, sobreeixir tres canes entre la multitud... i no fer sinó caminar

amb un saltironet impropï de llur majestat.

Ara fa un any, ell duia espasa. No la duia al costat dins la beina, com escau a un personatge pacífic i entenimentat. La duia als dits, en una actitud gairebé agressiva. Però no calia capficar-se'n. Hom endevinava de seguida que el coltell no havia sortit a la claror del dia per perpetrar ni per castigar cap crim. El bon gegant se'n servia exclusivament per obrir-se pas a través de la xarxa multicolor de les serpentes. Per bé que els infants malignes li llencessin els projectils a la cara, per bé que li aboquessin la ginesta i els paperets a cabassos, ell ni tant sols bellugava l'eina homicida per aterrir-los. De manera que allò que de primer antuvi semblava que havia de donar-li un aspecte ferotge, es convertia tot seguit en un nou senyal de la seva graciosa bonhomia.

Ens havien contat quan érem petits, que en alguna època llunyana els gegants de Barcelona — sobretot ella, la gegantessa — llançaven els

nous figurins de la temporada. Segurament es tracta d'una invenció o d'una facècia. Avesats a veure com les modes són imposades per maniquins vivents, de mesura normal, amb tendència a l'esveltesa i a la fragilitat, ens ve costa amunt de creure que mai hagi estat una gegantina dona de fusta i cartró la que donés els nous models a les barcelonines.

Avui és evident que els gegants han perdut tota relació amb la moda de les persones de talla natural o que només aquell que fili molt prim pot, a còpia de subtileses, descobrir-ne alguna.

En 1923, desfilant per davant del Palau de la Generalitat

En 1924, sortint de Casa de la Ciutat

Com se fa un diari?

PER ANGEL FERRAN

Si: Com se fa un diari? Això és segurament el que mai no s'ha preguntat el lector que se'l troba fet cada matí i al costat de la tassa fumejant de la xocolata, i qui diu xocolata diu moltes coses.

Aquesta pregunta que generalment els escriptors enciclopèdics solen posar en llavis dels lectors amants de les enciclopèdies, és una pregunta que només es fan, però se la fan cada dia i d'una manera concreta i determinada, els directors dels diversos diaris de l'Univers:

—¿Com farem—perquè els periodistes, encara que siguin singulars, parlen sempre en plural—com farem avui el diari?

I per saber-ho, el primer que fan es veure com ha sortit el que feren ahir i que, naturalment, ha sortit avui.

Aquesta pregunta, pregunta capital, és el primer mot, l'a b c de la terminologia periodística. El que no se la sapiga fer, que no es posi a dirigir cap diari. I si no se la sap contestar, menys encara.

CAL LLEGIR ELS DIARIS

Així doncs, el Director, tot fent-se i repetint-se aquesta pregunta, ressegueix el seu diari, llegeix els altres del dia, i comença per adonar-se que hi ha moltes coses que el seu diari no porta i els altres sí, i comença de donar-se a tots els dimonis. Quan, però, ho tiri en cara als redactors, aquests li faran notar que el seu diari porta moltes coses que no duen els altres. Un cop fet això, i vist el que el propi i els agents anuncien per al dia, i apuntat, un cop assenyalat el que pot donar lloc a una informació especial, o bé a un article, o a una campanya si tant es vol, cal distribuir la feina, perquè, és clar que ja cada redactor la té assenyalada: però els lectors dels diaris es mouen; sempre organitzen coses per tal de veure-les després explicades, i tots ells tenen un nom que desitgen veure estampat; i aleshores no n'hi hauria pas prou amb un o dos redactors que es cuidessin de les fetes dels lectors, sinó que cal repartir les invitacions als actes i fins, les més de les vegades, obligar a acceptar-les, cosa per la qual es necessita molta autoritat.

En examinar la premsa del dia es mira sempre de dividir les notícies que porta, demés en diverses categories. Hi ha les notícies que es poden retallar amb les estisores i donar-les així mateix, perquè són d'un diari que ningú no llegeix—que també n'hi han i serveixen per a ús dels altres—les notícies que cal disfressar i les notícies que poden tenir conseqüències. Aquestes darreres seran el principi d'altres, i són d'un gran aliment.

LA CORRESPONDÈNCIA

Un cop fet això, és oberta la correspondència, cosa que va a càrrec del secretari de redacció; resulten unes piles de coses diferents: notícies de fora, notícies locals, que no són sinó anuncis que passen a través de les reixes de l'administració: actes que celebraran les societats X, Y i Z; senyors i senyores que tenen a

bé casar-se, sense

saber el que es fan; un senyor que vol donar un concert; un altre senyor que es fa un homenatge i us tramet un ticket per a l'apat; un tercer que farà una conferència, si li ho permeten. Vénen després les queixes, i per què no dir-ho? també potser una felicitació. També els consells, els advertiments i els oferiments de senyors que després d'haver fet tots els oficis, o millor, tots els aprenentatges de tots els oficis, descobren que tenen una vocació irresistible per al periodisme (i potser si que la tenen!)

EL BOIG

FINALMENT és oberta la carta del boig de la redacció.

Cada redacció, és cosa sabuda dels periodistes, té el seu boig propi. Un boig pacífic, que, unes vegades poeta i altres crític, us tramet carta després de carta amb les seves darreres poesies completes, o bé amb les crítiques del que el diari va publicant. Arriba un dia, però, que a més a més de la carta arriba el boig en persona, i ja no és tan pacífic com la seva literatura. Aleshores, si és que ha pogut entrar, cosa que succeeix quasi sempre, desapareix en un moment director i redactors, i el més modest, el més darrerament entrat, és comissionat per rebre'l. Generalment, però, no rep.

EL SABRISTA

Ve després el sabrista, i en dir el diem també els...

Aquests senyors generalment volen posar un telegrama i necessiten amb urgència dues pessetes. El sabrista també entra sense saber com; us el trobeu davant, i sabem d'un cas que aquest senyor aparegué dintre del

der a la mà. El sabrista, amb gest aristocràticament familiar, i amb dos dits pulcres, manicurats, prengué, com qui pren un dolç, dues pessetes, dient:

—«Perdone usted, es para un telegrama urgente...»

I marxà sense que se'l tornés a veure.

ELS MOMENTS D'EMOCIÓ

ARA, de moments d'emoció veritable, d'aquella que no enganya, al menys fins al cap de quatre dies, n'hi han ben pocs. Els moments d'emoció ara els produeixen més aviat els rumors; i l'home que es pot vantar d'haver fet un rumor pot tenir a l'ensens la satisfacció de no dir-ho. Abans hi havia hagut grans moments: l'Assemblea de Parlamentaris... l'armistici...

En aquestes ocasions la redacció s'omplena d'entusiastes i els que hi fan més nosa són els redactors. Però no us espanteu, perquè tot passa, i quan els visitants són fora els redactors tornen a recobrar llur prestigi amb més feina que mai.

La primera notícia generalment la porta el redactor de Borsa i tothom ja sap el que ha de fer, no creure-ho. Després, uns cops es confirma i d'altres no. En el primer cas tot va enrenou. En el segon no hi ha necessitat d'anar-hi.

LA FEINA

Els redactors surten cadascú a la seva feina. Un, es queda a corregir i reduir la correspondència de fora. Aquest té una feina més pesada del que sembla, perquè a fora, un cop s'han preocupat que els ous siguin frescos i la butifarra veritable, troben que la ortografia ha d'ésser pintoresca, i no cal dir que ho aconsegueixen.

Els redactors surten al carrer.

Qui ha d'anar a l'Ajuntament a veure si l'Alcalde ha de dir quelcom.

Qui ha d'anar al Govern Civil.

Qui ha d'anar a la «jefatura» de policia.

Qui a la Diputació i Mancomunitat.

Tothom, encara que no ho sembli, ha d'anar a un lloc o altre, excepte els que en diem redactors de taula, que tenen hores més o menys fixes i solen ésser de clausura.

Els altres han d'ésser sempre a la disposició dels clients. Els clients són els esdeveniments.

Els redactors es divideixen, naturalment, en diferents categories. De primer hi ha els principiants i els que ja no ho són; és a dir, els joves i els vells, sense donar a aquests mots la significació de joventut i vellesa.

Els redactors joves solen carregar-se les feines més pesades, a menys que facin el viu; però en aquest cas no duren gaire.

El redactor jove sol ocupar-se de les seccions

que no necessiten especialització de cap mena, com són, per exemple, els successos.

Aquesta feina, que és molt important, té per objecte de recollir les suficients gasetilles per intercalar els anuncis. Donen la informació a la Comandància de municipals i no cal sinó copiar els fantàstics «partes» que fan els municipals

a base de les cases de socorsos i dispensaris. En aquesta secció hi va des de la mossegada del gos fins a les ferides. En qüestió de morts no admet més que els de mort natural, que en diuen, encara que sigui de fam, de fred o de malaltia.

Si es tracta d'un senyor que n'ha matat un altre, però ben mort, o bé si són alguns els que han matat, ferit o intentat fer alguna d'aquestes coses lletges per mitjà d'armes de foc, que fan soroll, aleshores ja s'hi pot posar un petit títol a part i fins i tot posar-ho a darrera hora, mentre hagi passat després de la sortida dels diaris de la nit.

Aquest mateix redactor s'encarregarà de la secció dels minyons d'esquadra i si convé de la secció necrològica.

Per poc important, però, que sembli aquesta secció dels «successos», hi ha cops que en té molta d'importància, i entra de ple en la tasca del repòrter.

EL REPÒRTER

AQUEST, que és un senyor com els altres, no té hores fixes per a res, perquè els esdeveniments no tenen tampoc horari fix. Segons les regles de l'ofici, hauria de trobar-se sempre on ocorregués una desgràcia i, en general, un fet qualsevol imprevist. Això no succeeix pas sempre. Poques vegades es troba el repòrter en el lloc en el moment precis. Ell, però, no ho confessarà pas, si és un home que tingui l'orgull de la professió, i farà com un vell periodista, ja mort, que en donar-li qualsevol notícia, responia invariablement: «ja ho sé», sens perjudici de preguntar-vos després el que vosaltres en sabieu. Hi ha, però, un procediment més productiu, que és el de preguntar sempre, àdhuc el que hom sap, perquè sempre hi han detalls que us han escapat.

Entre les informacions que cal fer, i que el públic li agrada que siguin *viscudes* (!!), hi han els incendis. Són molestes perquè un hom en pot sortir mullat de cap a peus com a l'incendi del Vulcano; podeu rebre trossos de material al cap, podeu ensepegar amb mil coses diverses talment com el primer cop d'entrar a un escenari. Per més similitud, fins hi trobareu — segurament — els bombers. I no se us ocorre pas de dir que sou periodistes perquè rebreu de paraula segurament i d'obra possiblement. Un company rebé un cabàs d'improperis perquè tingué la desgràcia de pronunciar la paraula «premsa» en el mateix instant de trepitjar un tub de manguera. No feu preguntes, a menys de trobar l'empresari,

és a dir, el sinistrat, al qual servireu segurament de consol.

Aleshores, si no podeu dir que sou periodistes, preguntarem en nom del lector, ¿què s'ha de dir?

No cal dir res. Cal, sobretot, esperit d'iniciativa, aquest esperit, qui vulgui, el pot qualificar amb el nom de barra. Si se us acut de manar quelcom, i ho feu, potser us prenguin per quelcom de dolent, però si teniu la consciència tranquil·la, la informació us en sortirà més moguda.

I si no li teniu, potser també.

Si sabeu mirar, veure i escriure.

De vegades podeu trobar-vos en ocasió d'ésser el primer o un dels primers informats de la comissió d'un crim cèlebre. Val a dir, però, que els crims no són cèlebres en perpetrar-se. Els fan cèlebres els periodistes i els advocats; una petita part els criminals i una altra petita les víctimes.

Si entre les amistats — amistats d'una certa mena de manera i sempre a través d'un vidre ben gruixut — compteu algú de la policia, aquest us pot proporcionar una bona darrera hora: perquè cal observar que les males darreres hores de les víctimes solen coincidir amb les bones darreres hores dels diaris.

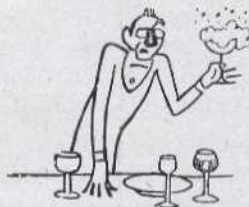
És bo també tenir amistats a les cases de socorsos, així com també al Palau de Justícia. Ja se sap que les amistats sempre us donen quelcom, i no fa nosa tenir-les ni entre el més esparracat del districte V: cal, però, curar que ells siguin amics vostres sense que hàgiu de comprometre la vostra amistat per ells — per ells i d'altres.

Aquestes feines, però, no són ja de principiant; són més aviat d'home bregat — i molt bregat —: aquesta mena d'amistats no es fan en quatre ni en cinc dies.

BANQUETS

VOLEU feines de principiants? Els banquets, almenys certs banquets — la majoria —. El profà, i el principiant es el profà — el senyor Profà — veu en l'ofici del periodista un seguit de gangues que no s'acaben mai, i una d'elles es anar als banquets.

Un dia o altre, nosaltres descriurem un seguit de banquets als quals hem assistit, i els descriurem, com no ho hauriem pogut fer l'endemà de celebrar-se. També tenim el projecte d'escriure la veritat sobre algunes informacions curioses. Però tot això són altres històries. Els banquets, déiem, són una de les informacions més cobdiciades pels redactors de la primera volada. Menjar a un hotel, a qualsevol hotel, és indubtablement una ganga. I s'atipen. I quan estan tips, comencen una colla de senyors a voler pair, i per fer-ho, a parlar.

I el redactor, que té la consciència de l'estómac agraït, i si no la té té l'obligació, comença de suar i prendre notes mentrestant les mosques l'acaronen i li fan sentir totes les voluptats prohibides en aquell moment: jeure, dormir i res més. Però acabats els discursos no ha pas acabat la tasca, perquè aleshores cal apuntar noms i després anar a escriure la informació.

Sortosament aquesta mena d'informacions és ara molt descuidada i molts cops veieu córrer els tickets dels àpats damunt les taules de la redacció sense que ningú no tingui esma de tocar-los.

CENTRES OFICIALS

INFORMACIONS que havien estat interessants eren l'Ajuntament, la Diputació i la Mancomunitat, a falta de Cambres.

El primer i les dues darreres necessiten un redactor especialitzat, i en dir especialitzat volem dir un redactor fix. Una sessió dura, durava, o duraria dues, tres, quatre, cinc, sis, set hores o més. Els regidors, els diputats, no hi compten per hores; i com que fora d'això no sabrien que fer, fan això.

El redactor, assegut a una tribuna inconfortable, de males condicions acústiques, ha d'anar anotant el que es diu, guiant-se en una ordre del dia que troba damunt de la seva taula. Si una proposició s'aprova li es donada còpia; però si no, i en vol donar compte, ha d'espavilar-se. A més a més, ha de conèixer els regidors, els diputats i ha de saber fer-los parlar. És inútil tenir por d'escometre'ls després d'haver-los servit d'amic: el periodista, posat al costat d'un regidor o un diputat és una cosa tan insignificant que per tal que parli del regidor o bé del diputat, tant li fa que ho faci en bé, en mal o en broma.

Mentre escolteu, cal que aneu redactant la vostra crònica per tal que pugui arribar a les caixes ràpidament i sense que hagueu pogut resseguir-la, i si la sessió es llarga com les de presupostos, us vindran a buscar de'n tant en tant les quartilles des de la impremta. De vegades s'interromp una estona per tal que... els regidors puguin sopar. Vosaltres, mentrestant, tindreu temps d'anar escrivint amb tota calma.

Abans de la sessió, tindreu, però, l'alt honor de parlar al saló de Conferències amb l'Alcalde, amb els regidors, amb els consellers. Cap d'ells voldrà parlar. Tots, però, us diran quelcom amb l'expressa condició que no en direu una paraula; d'amic a amic. Si, però, voleu perdre aquesta amistat, obeïu.

Un cop haureu recollit tota la informació i l'haureu portada a la impremta, us trobareu de ple amb el que hom en diu

DE SOCIETAT

El redactor és un home ben plantat i sol haver encarregat el talent que li serveix per treballar al diari a casa d'un dels millors sastres. Aquest

talent sol oferir dues formes: l'smocking i el frac. A més a més sol ésser de bona procedència. No cal pas massa ortografia.

LA REDACCIÓ DE NIT

PERQUÈ ja seran ben bé les deu, si més tard no.

A aquesta hora la redacció es plena. Com que comença de bo de bo a confeccionar-se el diari tal com l'han de trobar els lectors l'endemà.

Quasi tots els redactors de dia hi són, i comencen d'arribar els de nit. Aleshores es comença per parlar dels fets del dia, de les aventures del dia, dels comentaris del dia. Es desmenten els rumors que han corregut a darrera hora, però en sorgeixen de nous, i tot en mig de la més descordada de les converses, fins que hom veu que no s'ha fet res i que cal enllestir. Aleshores és quan es queden sols els redactors de nit i quan es comença a treballar de ferm per al subscriptor.

Els redactors de nit són els que fan els telegrams i algun reportatge.

La secció telegràfica arriba en fulles a través de les agències que reben els telegrams directament de París o de Madrid on han anat a parar des de tots els llocs del món, o bé de la Península, que ja es altra cosa, i arriben en fulles impreses amb ciclòstil o bé escrites a màquina, d'on cal retallar-los, enganxar-los damunt quartilles, corregir-los, donar-los títol i ordenar-los, mai,

però, inflar-los i si més aviat reduir-los, sempre que sigui un diari que s'estimi; però en aquest darrer cas, cal ordenar-los convenientment perquè el lector no hagi de fer salts perillosos i acrobàtics.

Durant la nit solen també succeir coses; cal, a més a més, resseguir els diaris del vespre, que són com una mena de magatzems de notícies on aquestes han anat a parar sense cap ordre, perquè el diari de la nit és un diari llegit de pressa i corrents, i diem això perquè l'autor treballa en un diari del matí.

LA CENSURA

TOTHOM sap del que es tracta. De vegades, però, la gent s'equivoca i el censurat no té res de particular.

s'arronça.

Pot convertir la més insulsa de les lates (lates i no llaunes, de *latus*, *lata*, *latum*, extens) — au pedant! — en quelcom interessantíssim.

La major part de les vegades, però, us desfà totes les vostres més íntimes esperances.

Com que acaba la feina a la una de la nit, cal

Collabora assíduament amb la major part dels redactors i sobretot amb el compaginador. L'espai censurat sempre es de goma: s'estira i

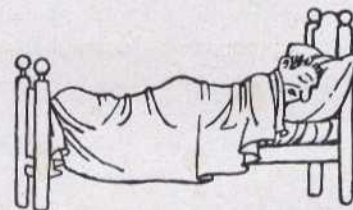
anar llest perquè pugui passar la vista i el llapis damunt la literatura periodística.

Li agrada ésser el primer lector, i de vegades l'únic.

Li agrada molt.

DARRERA HORA

UN cop recollida la darrera hora que, encara que no ho sembli, sempre sol ésser més tard de les dotze de la nit que es la darrera hora del dia, tot l'original a la impremta, els redactors, pocs, un o dos, poden dedicar-se a escriure articles com el present, o bé a la família o a la xicota, a llegir novel·les o a fer-les, mentre el redactor en cap, que aquí té també el càrrec de compaginador, fa el que a conseqüència d'això s'en diu compaginar, que es feina de taller, que necessitaria un altre article, així com també el gavadal d'anècdotes pintoresques que neixen i moren sense pena ni glòria als diaris més seriosos mentre els bons lectors i els bons subscriptors dor-

men tranquil·lament o es dediquen a altres ocupacions no menys lucratives.

Veredict del Jurat del
Concurs de Fotografies
convocat pel

D'ACÍ I D'ALLÀ

sobre el tema

«LA DAMA CATALANA»

Vistes les Bases del Concurs, els sota escrits acorden, per unanimitat, la concessió dels següents premis i accèssits:

PRIMER PREMI: A la col·lecció «Cors joves».

SEGON PREMI: A la col·lecció «Ureña».

TERCER PREMI: A la col·lecció assenyalada amb el lema «X».

ACCÈSSITS: De 50 pessetes a les col·leccions «Petrus», N. i Smeragda, i de 25 a la titulada «Impressions modestes».

Creu també el Jurat que cal fer especial esment de la col·lecció premiada en tercer lloc i que, si les Bases del Concurs ho haguessin permès, hauria d'haver estat equiparada a la que s'emporta el segon premi, essent freqüent a freqüent els mèrits de l'una i de l'altra.

Barcelona, 14 juliol 1924

Areñas — Suñé — Renom

Llinatges antics de Catalunya

PER ALEXANDRE D'ARMENGOL I PEREYRA

Introducció

EN iniciar en aquestes planes una secció destinada a Genealogia i Heràldica de les antigues famílies catalanes, caldria, si seguíssim consuetuds d'antics autors, fer una petita apologia de la Noblesa segons un patró esdevingut gairebé clàssic. Ens en dispensa el considerar que avui la Heràldica, com a ciència auxiliar que és de la Història, té una bel·ligerància suficientment reconeguda. El renaixement dels estudis històrics en el nostre país ha subratllat l'importància d'aquests temes que han deixat de pertànyer al domini privat.

Tanmateix no podem desconèixer que s'ha dibuixat, en alguns temps, la tendència a suposar la societat catalana com mancada de tradicions nobiliàries, com formada de gent sense precedents, de comerciants i industrials que no poden presentar una ascendència notable.

Tal tendència, que constitueix una visió parcial de la nostra història, no exempta de prejudicis, ve a estendre a favor de la nostra societat una mena d'executòria d'estal pla. És cert que durant alguns segles les grans cases catalanes foren absorvides per les de la Cort, seguint un procés paral·lel al d'altres països, però resta viu a Catalunya el record de nombroses jerarquies tradicionals que baldament no alterin el tarannà igualitari dels nostres dies, li donen un to que ningú pot tenir interès a esvair.

Les cròniques catalanes són plenes dels noms de cavallers de diferents categories, d'oficials reials, de personatges de relleu. La constitució mateixa de la família catalana és essencialment aristocràtica i cal no oblidar que Catalunya fou un país eminentment feudal. ¿Què s'han fet els descendents de tants llinatges il·lustres? ¿Es pot admetre seriosament que les branques de tots

són assecades, que la saba de vida que portaven s'ha estrocat?

Els descendents de les línies no exhaurides hauran seguit l'evolució dels temps i de les famílies; de propietaris hauran passat a exercir professions lliberals, de «ciutadans honrats» — noblesa ciutadana a l'estil del *patriciat* de les repúbliques italianes — hauran esdevingut industrials o comerciants, per la força de la naturalesa que s'imposa a les jerarquies dels homes, però llurs cognoms, amb llurs glòries i defalliments, són llur propietat inalienable, que tenen el deure de conèixer i d'enaltir.

Per desfer aquests prejudicis a què hem alludit, per ajudar a aquesta obra de reparació del patrimoni familiar col·lectiu, ens plau evocar en aquestes pàgines els noms gloriosos dels Lluria, Moncada, Cruilles, Pinós, Rocaberti, Cervelló i tants d'altres que constrüïren la nostra història medieval, sense ometre els dels qui en esfera menys elevada, potser més dura i heroica, cavallers, nobles, «homes de paratge» i «ciutadans honrats», no desdigueren de les gestes dels magnats.

Publicarem notes geneològiques consignant el que diuen els antics autors, sense pretendre establir una genealogia pels procediments moderns d'investigació, ni recórrer a la crítica històrica, que ens portaria més lluny del que permeten les pàgines d'un *Magazine*.

Recorrerem les planes groguenques dels nostres Nobiliaris, ricament ornamentats alguns, escassos de dades quasi tots, en recerca dels armoriais autèntics, endintant-nos en un terreny de llegenda, en la rica floració dels costums preterits, registrant les cròniques d'autors oblidats que aportaren orientacions insuperables i bastiren l'edifici de la Catalunya tradicional.

VIVES

AQUESTA família se suposa originària de Perpinyà. Consta que Guillem Vives fou un dels que prengueren part en la conquesta de la ciutat de València en l'any 1239, concedint-li el Rei En Jaume I en recompensa de sos serveis les cases del moro Mahomet Ansetec. Berenguer Vives, donzell, va concórrer a les Corts Generals que en Monçó celebrà el Rei d'Aragó Pere III en l'any 1382. A Berenguer Vives, català, i a molts altres cavallers catalans, escrigué una lletra el Rei de Sicília En Martí, fill del Rei Martí d'Aragó, per a que amb sa gent i armes compa-reguessin per a la guerra de Cerdanya. Aquesta lletra fou datada a Alguer a 15 de maig del dit any. Bernat Vives en 1421 i Berenguer Vives en 1444 tingueren càrrecs palatins en la Cort d'Alfons IV. Probablement el mateix Berenguer fou nomenat pel Rei, tutor i curador de Ramon de Çacira. Rafel Vives fou enviat com

ambaixador al rei de Tunis en 1468 pel Rei En Joan II. Antoni Vives en 1499 era Conseller del Rei En Ferran II i son Procurador General en els Comtats de Rosselló i Cerdanya.

RIBES

LA representació heràldica d'aquest cognom la trobem en el primer quarter d'un escut del segle XVIII, que encapçala aquestes línies, si bé s'escriu *Rivas* i es tracta indubtablement de tal antiga casa de Camprodon.

Altra família Ribes fou coneguda en l'antiguitat. Les armes són escaquetades «de or i de sabba». Parlant d'ella, diu un antic autor que són els de aquesta «casada» en el Comtat de Cerdanya «de la antiguitat i memòria de la qual se troba, que En Ramon de Ribes ensemps amb altres Cavallers fouch en companyia del Rey Alfonso primer, quant anà en França» contra el Comte de Tolosa.

Aquesta casa sembla ésser la més antiga, si bé se n'esmenta un altra quin escut es descriu diferentment. Transcrivim exactament la descripció heràldica per a que s'aprecii la terminologia de l'època. Diu així: «De or un griu (grifo) de azur, membre, e, arma de guella borde componea de azur».

Poques notícies hi han referents a aquesta darrerament esmentada família; mes P. Costa diu que veié un antic manuscrit en el que figuren els armoriais de diferents famílies antigues amb la següent menció: «Ribas, antic Senyor de Ribas, en el Panadés». La família és citada en el Sermó del Rei En Jaume II d'Onofre Manescal (fol. 68). S'esmenta com pertanyent a aquesta família a Bernat de Ribas que fou un dels cavallers enviats a Sicília pel Comte de Cabrera i Gilabert de Cruilles per a socórrer a l'Infant En Martí, Duc de Montblanch, sitiats en el Castell d'Agosta.

INTERIORS BARCELONINS

OBRIM per avui un parèntesi a la publicació de la tanda d'interiors catalans que hem emprès; l'obrim amb la convicció de trobar l'aprovació de nostres llegidors, ja que ho fem per a donar lloc a la difusió d'una mostra remarcable de l'Art Decoratiu Català.

La Verge de Montserrat, representada en la forma plàstica que siga i per toska que siga, és sempre motiu de puríssima emoció per a un català, però si aquest té ànima d'artista, la sensació emotiva pren intensitat quan l'artista o artífex interpretador hi ha sabut posar una real valor d'Art. ~ ~ ~ ~ ~

Sempre recordarem la sensació experimentada en nostra ja llunyana primera visita al *South Kensington Museum*, en veure amb quina amor hi són col·leccionats varis exemplars, alguns d'ells interessantíssims, de Nostra Dona de Montserrat, i mentalment donàvem gràcies a aquells intel·ligents estrangers que en recollir-los en aquell fogar de l'Art Decoratiu de tot el món, els havien preservat, tal volta de mans barroeres, que no poguent-ne fer una caserna, potser n'haurien fet grava o teies. No existia llavors, encara, el *Museu de Catalunya*. ~ ~ ~ ~ ~

EL Tríptic que avui donem, la disposició general del qual recorda obres del ^{xiv} i del ^{xv} segles, té detalls d'estilització ben moderns. Els plafons són executats amb marqueteries de fustes, sense alterar-ne cap vena ni color, és a dir, donant-hi tota la seva valor, i amb parts incrustades de pedres i metalls. L'enquadrament és de fusta fosca amb el dosser i pinacles de bronze patinat. El projecte i execució de conjunt és d'En Joan Busquets, el Decorador i moblista ja aventajosament conegut. ~ ~ ~ ~ ~

Un rei que estima al seu país

Els presents de Víctor Manuel II al poble d'Itàlia

PER MIQUEL CAPDEVILA

La vinguda a la nostra terra del rei d'Itàlia Víctor Manuel II, de la reina Elena i de llur fill el Príncep del Piemont, ha posat als nostres ulls l'espectacle d'un rei verament democràtic que ha sapigut salvar tots els perills de la seva terra, consolidant la dinastia de Savoia, mentre tantes altres més antigues i més emfàtiques s'enfonsen per no saber-se adaptar al ritme del temps i per no saber agrair o guanyar l'afecte de llurs súbdits. Víctor Manuel ha donat proves d'haver-se captingut del paper d'un rei constitucional i ha sapigut mantenir-se per damunt de les agitacions i lluites que han saccejat l'interior d'Itàlia, així com ha sapigut presidir senzillament les directives cap a l'exterior fins arrodonir el domini italià, fent arribar la seva sobirania fins als termenals que la història i la llengua li assenyalen.

Però Víctor Manuel II ha fet més. Donant exemple de senzillesa i austeritat, en tornar de la guerra, mentre tothom s'entre-gava a l'exaltació, ell tingué un gest exem-plar.

Anuncià al poble que renunciava la propietat de molts dels palaus i jardins que s'havien acumulat a la Corona d'Itàlia per l'extinció o es-tranyament de les diverses dinasties que havien dominat als molts regnes, ducats o senyories que esquarteraven la Península.

En aquella embriaguesa de la victòria el rei democràtic pensà en els invàlids de la guerra i regalà al poble els Palaus Reials de Palerm, Nàpols, Capodimonte, Caserta, Milà, Monza, Gènova, Venècia, Florència, els jardins Boboli, les Vil·les de la Petraja, Poggio a Cajano i Castello, la Favorita de Palerm i els castells de Moncalieri i Stupinigi.

«Els Palaus — va dir — seran convertits en museus; a les vil·les s'hi celebraran les futures exposicions i el que els uns i les altres productin serà exclusivament per als mutilats de la gran guerra».

Això, a més d'afavorir als mutilats, facilita la visita dels palaus o jardins, car són ara més accessibles que abans a l'entrada i l'estudi de les meravelles que contenen.

EL PALAU REIAL DE PALERM

ENTRE els palaus regalats pel rei Víctor Manuel al seu poble, el més antic és el de Palerm, l'altiu record de la dominació dels normands a Sicília.

Cap a la meitat del segle XI els normands irrompiren a l'Itàlia del Sud per a crear-s'hi a cops de sabre ducats i regnes.

Roger, fill de Tancred d'Hauteville, trobà la Sicília habitada per cristians sots la dominació de diversos feudals àrabs.

L'any 1061 s'apoderà de Messina i l'any 1072 de Palerm, tornant a ésser catedral la mesquita dels dominadors. Deu anys més tard, els àrabs eren foragitats de la illa i Roger instituï el «gran comtat de Sicília».

Son fill Roger II es féu amo de tota la Itàlia

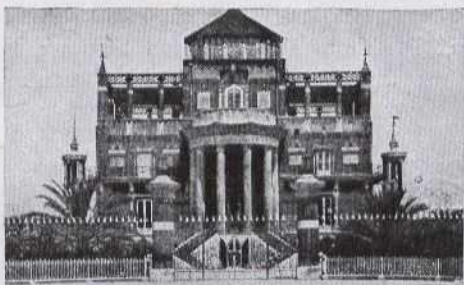

El Palau Reial de Palerm amb la Torre Pisana.

meridional i en 1130 es coronà rei a Palerm, consolidant una dinastia que fou potser la més refinada i fastuosa de l'Edat Mitjana, fent de Palerm un centre de cultura i art notabilíssims que eren la perllongació dels esplendors de Bizanci.

El monument d'aquesta dinastia és el Palau Reial, construït per Roger II probablement al mateix lloc que ocupava la çuda dels emirs musulmans.

Aquest vell palau és un mostruari d'arts diverses i successives. Les robustes muralles de grans blocs i les altes torres d'arcades cegues amaguen preciositats bizantines, alternant amb severitats gòtico-normandes, sots l'influència d'un

El palauet del parc «La Favorita», de Palerm.

ambient moresc, com moresques eren, en bona part, les habituds d'aquella cort.

La joia del Palau és la Capella Palatina que té anexa. Els marbres, els granets, els mosaics, els vidres, els pòfirs, la serpentina, les faiànces, etcètera, fan d'aquesta capella una obra mestra de

l'eclecticisme medieval i justifiquen el què molts la tinguin per la més bella església del món.

Aquest palau ens recorda als catalans els nostres dies de més alta glòria, perquè, expulsats de Sicília els francesos de la Casa d'Anjou, després de les Vespres Sicilianes, — començades aquí en sentir la campana de l'església de l'Esperit Sant, — fou, igualment que el Palau de Barcelona i el Castell Nou de Nàpols, un vèrtex del triangle ideal que feia que al Mediterrani fins els peixos haguessin de portar les Quatre Barres si volien nedar lliurement.

La part alta, que és la més antiga del Palau, forma la Torre Pisana, l'Observatori des del qual Piazzesi descobrí en 1801 el planeta Ceres.

«LA FAVORITA»

EN aquesta mateixa ciutat de Palerm es troba la finca «La Favorita», més notable per l'opulència dels seus jardins que per l'art xinès del palauet que li dona nom.

Quan les tropes franceses invadiren Nàpols en 1798, Ferran de Borbó, IV de Nàpols i III de Sicília, *il Re Nasone* que li deia la gent, el qual havia succeït a son pare Carles III en 1759, quan aquest heretà el tron d'Espanya, fugí amb la reina Maria Carolina d'Àustria cap a Palerm, establint-hi la cort amb la protecció de l'esquadra anglesa.

Amant de la cacera com tots els Borbons, erigi als afores un parc immens, — l'avinguda principal té 3 quilòmetres, — amb tanta rapidesa que, començant l'any 1799, fou acabat l'any següent, donant-se-li el nom de «La Favorita» en record de la vil·la de Portici en que la cort de Nàpols passava temporadetes.

La reina, mentre el rei caçava, romania al palauet voltada d'una cort alegre i despreocupada, malgrat les vicissituds del regne, que no eren les més apropiades per a que sos directors passessin el temps divertint-se.

EL PALAU REIAL DE NÀPOLS

LA capital de Mezzogiorno d'Itàlia, que gaudeix d'una situació tan privilegiada que cap altra ciutat del món pot disputar-li son ambient d'inefable bellesa, és una ciutat desgraciada en el sentit de que gairebé tots sos monuments recorden les dominacions estrangeres.

No cal parlar dels restes de l'Edat Mitjana, els noms sonors dels quals són repetits en les cròniques catalanes com a testimonis de les gestes dels nostres passats, no tan eloqüents, però, com l'Arc d'Anfòs el Magnànim, encastat al castell dels Anjou, com el Monument triomfal d'una política i una glòria que acabaren ben desgraciadament.

Palau Reial de Nàpols. Cos davanter mirant a la Plaça del Plebiscit, amb les estàtues de les vuit dinasties que han regnat a Nàpols.

Els Palaus napolitans cedits per Víctor Manuel al seu poble, recorden, igualment que el de Caserta, la dominació espanyola.

El Palau Reial, segurament el més sumptuós, ja que no el més artístic, de la Corona, al costat del qual faria una pobra figura el del Quirinal de Roma, va ésser construït pel fastuós virrei espanyol, comte de Lemos, el qual cridà a l'arquitecte Fontana, llavors en l'apogeu de la seva glòria. L'obra començada el 1600, continuà sots el virreïnat del comte d'Andrade, i en 1610 ja envaï els terrenys del Palau vell, construït 100 anys abans per D. Pere de Toledo, aquell virrei espanyol del qual queden a Nàpols tantes memòries.

Les ampliacions i les reconstruccions, especialment la que exigí l'incendi de 1837, han desfigurat l'obra del Fontana, però han enriquit el Palau amb els sumptuosos jardins i les construccions que miren al mar, el Golf de Nàpols que no oblidarà mai qui hagi dirigit la seva mirada a aquell amfiteatre digne de que s'hi esplan els déus.

El Palau és immens. En sa façana, que té 137 metres d'ample per 27 d'altura, fan una

figura llastimosa amb llurs posats d'ex-amos de tot, les estàtues que recorden les 8 dinasties que han dominat a Nàpols. En son interior abunden els salons esplèndidament amoblats i de les altes parets pengen tapissos dels Gobelins i quadros dels grans mestres italians i estrangers.

La capella, començada el 1640, sots el virrei Duc de Medina, i acabada al cap de 8 anys, essent virrei D. Alfons Enriquez, fou llastimosament adulterada a principis del segle XIX, encara que

Palau de Capodimonte, construït per Carles III als afores de Nàpols per a pavelló de cacera i dipòsit de ses col·leccions artístiques.

sense poguer-li treure son aire notabilíssim de riquesa i sumptuositat.

EL PALAU DE CAPODIMONTE

AQUELL Carles III d'Espanya, que tantes mostres de son geni constructor deixà a tota la Península Ibèrica, tenia ja de ben jove son instint edificador.

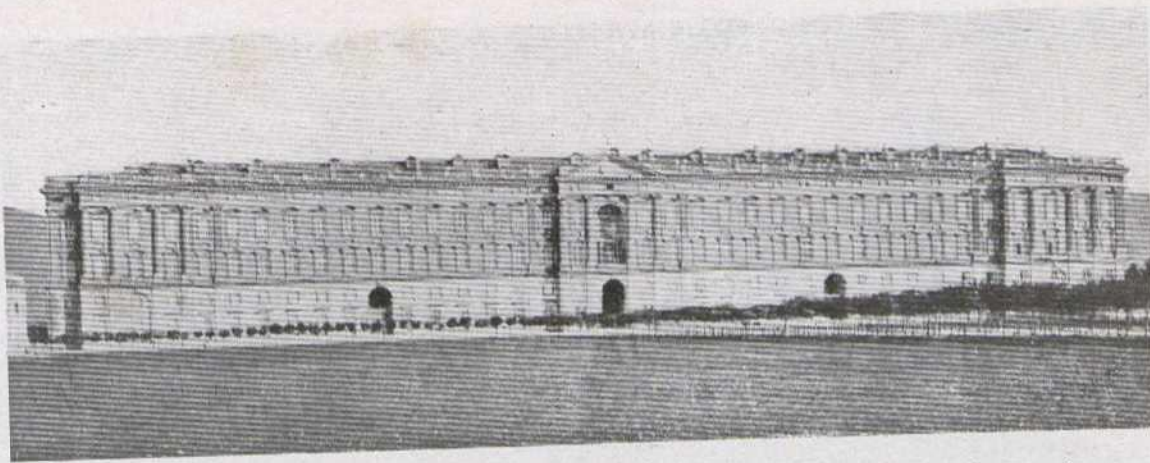
Pel Tractat d'Utrecht, en 1713, Felip V d'Espanya cedi Nàpols a l'Àustria, i Sicília a la casa de Sabòia; però són fill Carles, preparat per les intrigues de la seva mare Isabel Farnesio i secundat per sa bona estrella, aconseguí formar el regne de Nàpols i les Dues Sicílies, essent coronat a Palerm en 1734.

No content dels esplendors del Palau Reial de Nàpols, volgué tenir a Capodimonte un edifici que, essent proper a la ciutat, tingués a la vora els boscos en que abundaven els isards i els cervols. Així, en 1738 començà aquest Palau sense escatimar res. Apart els mobles de l'època i els quadros en que abunden els de pintors napolitans de llavors, Carles III féu portar a Capodimonte ses col·leccions de Parma, on havia estat Duc regnant.

Així es formà allí un Museu magnífic que els

viatgers de l'època, entre ells el President de Brosses, descriuen amb admiració. Les excavacions d'Herculànum, llavors portades a terme amb l'activitat que esperonava la munificència del Rei, afegien llurs revelacions als quadros de Rafael, Ticià, i Palma el Vell, que Carles III tenia reunits.

Més tard, les millors d'aquestes obres foren traslladades al Palau dels Estudis, avui Museu Nacional, quedant a Capodimonte els pintors napolitans i una formosíssima col·lecció de porcellanes i d'armes.

Palau de Caserta, el Versailles del Regne de Nàpols, també construït per Carles III, en mig de grans jardins i cascades

Ferran IV, fill de Carles III, seguí la construcció del palau i jardins. Avui, l'un i els altres estan un xic deteriorats, i, potser per això i per contemplar-los lluny d'una gran ciutat, produeixen una impressió extraordinàriament exquisida.

Ferran d'Àustria, que governava als milanesos, edificà, vers la fi del segle XVIII, el Palau que avui subsisteix.

Sense que sigui una cosa excepcional — l'interior, en que hi ha salons esplèndids com el de

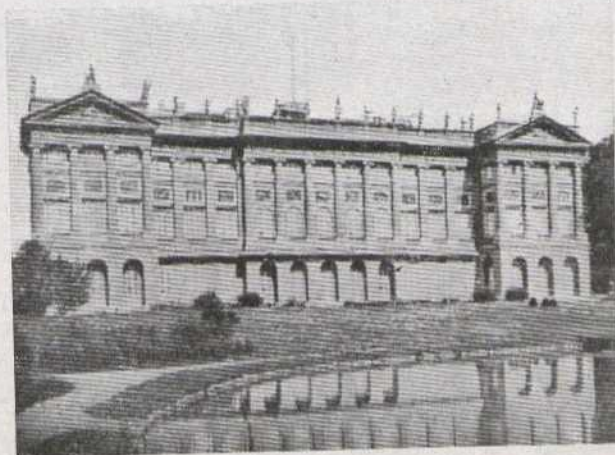
vora un gran jardí. Avui el Castello conté varis museus, i el jardí, engrandit, és el magnífic passeig públic de Milà.

Però els Visconti volgueren tenir una residència al centre de la ciutat, i s'edificaren un palau davant de l'angle dret de la façana del Duomo.

En aquest emplaçament, l'Arxiduc

Palau Reial de Milà. Al fons el campanar de l'església de Sant Gotard, bella obra de rajola roja combinada amb marbre blanc

La Villa Reale, de Milà, magnífic edifici aixecat als afores i avui ultrapassat per la creixença enorme de la capital de la Lombardia

EL PALAU DE CASERTA

ANANT de Roma a Nàpols, el viatger resta atùit per la llarga visió de les terres ermes i les muntanyes pelades. Solament, de tant en tant, el distreuen l'evocació de Sant Tomàs d'Aquino, distreuen el lloc de naixença, i la contemplació de en son lloc de naixença, i la contemplació de Monte Cassino projectant cap al cel, des del cim d'una muntanya nua, la formidable silueta que, mal grat sa grandesa colossal, no iguala el fruit de religiositat i de ciència que des d'allí dalt es vessaren pel món.

Quan més aplanat resta per l'obsessió de la terra morta, entra a la Campania, la Campania feliç, en que subsisteix encara l'efecte enervador de les delícies de Capua.

Carles III, recordant la felicitat dels soldats d'Anibal, i no tement que com ells pogués enervar-se i suïr la derrota, féu edificar una mica més avall de Capua, a la vora de Caserta, un palau i uns jardins que foren anomenats amb justícia, el Versailles de Nàpols. L'ambient i la terra eren singularment propicis al gran arquitecte Vanvitelli, qui començà l'obra en 1752 donant al palau 253 metres d'amplada per 41 d'altura.

ELS PALAUS DE MILÀ I MONZA

ELS palaus de Milà i Monza, cedits al poble pel Rei d'Itàlia, també recorden la dominació estrangera. A l'Edat Mitjana els Visconti i els Sforza, sobirans de Milà residiren al Castello, que estenia ses fortes i altes muralles de rajola roja

les Cariatides, es superior a la part externa — fa bon paper en aquella plaça que presideix la façana imponderable del Duomo, aixecant ses crestries de marbre blanc i mirant al cel per aquells finestrals de vidres de colors que són un poema de llum, enquadrat per aquella pedra afiligranada.

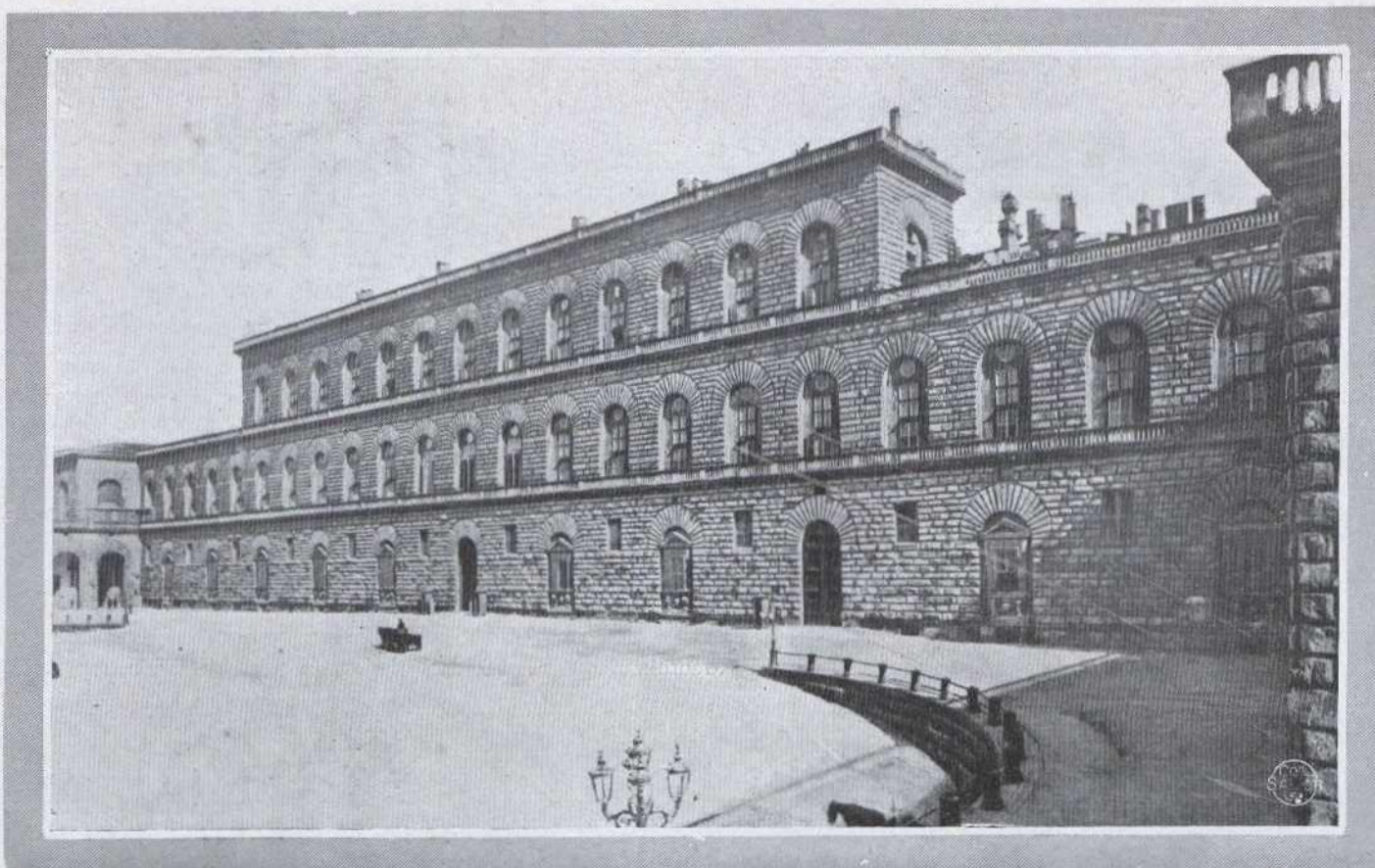
El 1790 el comte general Lluís Barbiano di Belgioioso, es construí als afores de Milà una esplèndida Villa, que en 1802 fou regalada a Napoleó pel Govern Nacional. És una magnífica possessió que els milanesos anomenen simplement la *Villa Reale*, voltada d'un bon jardí i ben amoblada, cridant l'atenció el saló de ball per sa grandària i decoració.

El mateix Arxiduc Ferran d'Àustria, que edificà el Palau de Milà, un any abans d'acabar-lo (1778) ja manà començar un palau i uns jardins a Monza per a residència d'estiu.

La *Villa Reale* de Monza és un edifici imponent en que els cossos laterals s'aven-

El Palau Reial de Gènova. Antic Palau Durazzo, comprat per Carles Albert de Savoia per habitar-hi la cort del Piemont, a principis del segle XIX

El Palau Pitti, una de les grans meravelles de Florència, habitat per Víctor Manuel II desde 1860 fins a l'entrada a Roma

cen com al Palau de Milà, i l'interior conté moltes preciositats sumptuàries. Napoleó manà acabar-la.

El Parc és tan gran que en son interior corre en bona part «el circuit de Monza», que tanta nomenada ha aconseguit per ses curses automobilistes.

Ara, fet públic, serà un bon element d'urbanització de Milà, car la capital de la Lombardia no para de créixer i ja somnia en l'anexió de Monza.

EL PALAU DE GÈNOVA

A Gènova els Duxs vivien al vell Palazzo Ducale, de la Piazza Nuova, construït a l'acabar el segle XIII, reconstruït al XVI i refet després del gran incendi de 1777.

A començos del segle XIX, Gènova pertanyia al Regne del Piemont. El Rei Carles Albert per a consolidar la possessió de la ciutat que donava al seu regne una sortida al mar tan esplèndida, hi residia tot el temps que podia, i l'any 1815 comprà el Palazzo Durazzo, per a estatge de la cort.

El Durazzo és un excel·lent palau d'aquella via Balbi on hi ha molts altres edificis monumentals. Construït al segle XVII i engrandit al XVIII, és un gran edifici que té unes magnífiques vistes cap al port, un joliu jardinet, unes belles escalinates i uns salons ben amoblats.

EL PALAU REIAL DE VENÈCIA

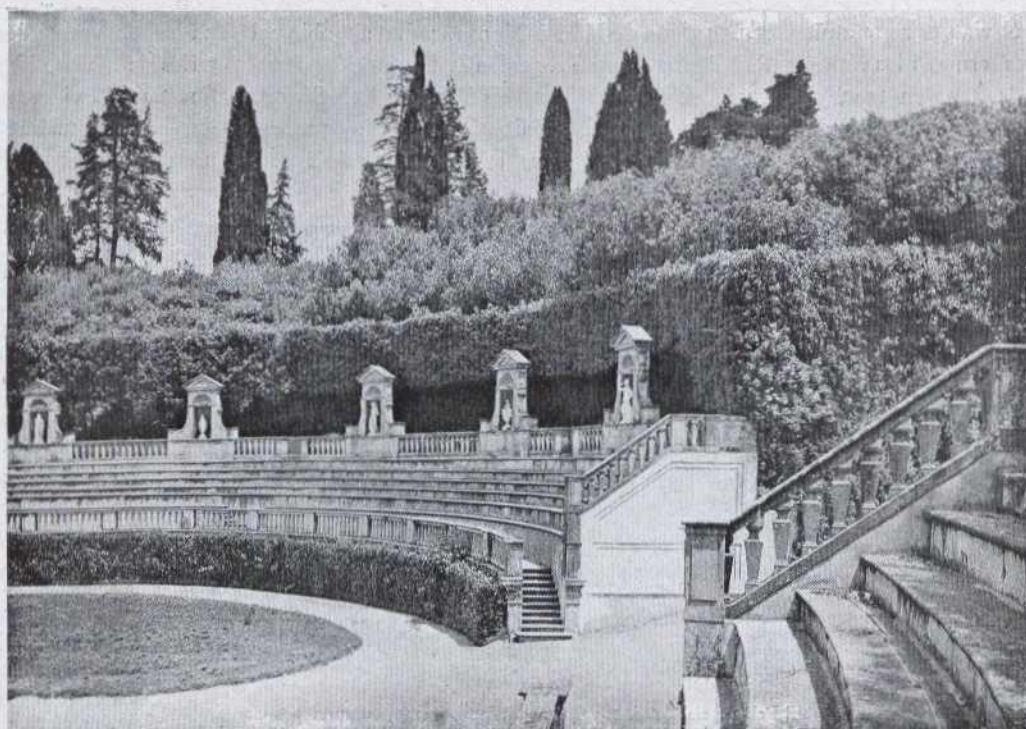
EL fervor de Venècia per la causa italiana i l'odi a l'estranger austriac que la dominava amb di-

verses vicissituds des del tractat de Campo Formio en 1797, féu esclatar els entusiasmes quan fou incorporada definitivament a la Corona d'Itàlia.

Llavors, com si volgués manifestar sa devoció, donà el nom de Palau Reial a un edifici format pels joiells arquitectònics que eren l'*Antica Libreria di S. Marco* i les *Procurazie Nuove*, ensem que servava el nom del Palazzo Ducale per a aquell edifici de randa i llum, que és digne monument de l'esperit i les institucions de la Venècia antiga.

Així el Palau Reial ocupa tot un costat de la Plaça de Sant Marc, la més bella i majestuosa del món, sense cap mena de dubte, formada, a més, per les Procuraduries Velles, la Biblioteca Nova, que les uneix a les Noves, i, enfront per la façana de l'església de Sant Marc i una part del Palau dels Duxs, que guaita per darrera del Campanile.

Per altra part, el Palau Reial forma amb el Ducal la *Piazzeta*, aquell saló diví que no podria tenir altres parets dignes d'enquadrar amb la Libreria i el Palazzo. Només al fons, mirant a la Laguna en que emergeix

Jardins Boboli. Una reconada de l'Anfiteatre, l'obra mestra de Tribolo

JULIOL, 1924

San Giorgio Maggiore, la meravella del Palladio, hi ha les columnes de granet sostenint, la una el Lleó alat de Sant Marc i, l'altra, l'antic patró de Venècia, S. Teodor, damunt d'un cocodril. A la confluència de la Plaça de Sant Marc i la Placeta hi ha el Campanile, al peu del qual s'obre la *Loggetta*, la tribuna més bella que hom puga imaginar.

La Biblioteca Antiga fou començada l'any 1536 per Sansovino. No sense motiu s'ha dit que és l'edifici profà més bell de tota la Itàlia. No en faig cap descripció perquè no acabaria mai. Per molts anys que visqués i per molts edificis que contemplés no s'enfosquiria mai l'impressió fresca d'aquesta obra mestra de l'harmonia de la línia, el material i l'ambient.

Les Procuraduries Noves foren començades l'any 1584 per Scamozzi i són una bella mostra del temps. L'interior de l'edifici és decorat amb gust modern — això sol ja diu que no és digne de la grandesa sumptuària de Venècia — i conté alguns quadros de mèrit relatiu.

Darrera de les Procuraduries hi ha els Jardins Públics, bell mirador de la Laguna que fa més agradós la presència dels arbres, tan escassos en una ciutat com Venècia, apretada i reduïda.

EL PALAU PITTÌ

Lucca Pitti, aquell nou ric — tots serien perdonats si uns quants d'ells tinguessin l'ànima sumptuosa i amant de l'art d'aquest banquer — va ésser ben servit en sos intents d'astorar tothom amb sa magnificència.

L'obsessionaven la glòria i la magnificència dels Medici, que brillaven entorn de la figura de Cosme el Vell, Pare de la Pàtria,

mecenes d'artistes com Brunelleschi, Donatello, Michelozzo, Masaccio i Lipi, el qual semblava que havia de fer hereditària en sa família la dignitat de *Gonfaloniero*, la més alta de la Senyoria. L'any 1440, sabent que són rival feliç, com si no en tingués prou amb l'usdefruit del Palau

Vell, encarregava a Michelozzo un gran palau — el que avui porta el nom dels Ricardi — cridà a Brunelleschi, llavors en la plenitud de són crèdit per haver acabat o dut a terme obres com l'església de Sant Llorenç i l'estupenda cúpula

un palau per a gent d'una raça de gegants que fossin artistes.

El viatger que hi arriba cau de sorpresa en sorpresa, perquè és un d'aquells edificis les proporcions dels quals no revelen fotografies ni dibuixos i perquè l'harmonia de les línies generals no permet cap contrast que serveixi de punt de partida en la contemplació.

Com era natural, en la Florència turbulent de llavors, que els palaus esdevien sovint castells tancats per a defensar-se les famílies i els partidaris del grup al qual tocava el torn de desgràcia, Brunelleschi deixà la planta baixa sense altra obertura que dues portes i les finestrelles reixades que guaiten a força altura. Vers 1568 Ammanati obri els grans finestrals que

omplen de llum les dependències del pla terreny. El cos central de tres sostres, que és el que féu Brunelleschi, té 107 metres de llargada i 37 d'amplada i, amb els cossos laterals, d'un pis menys, construïts del 1620 al 1631, la façana resulta de 201 metres, sense comptar les ales de porxos que s'avencen en angle recte, afegides durant el segle XVIII.

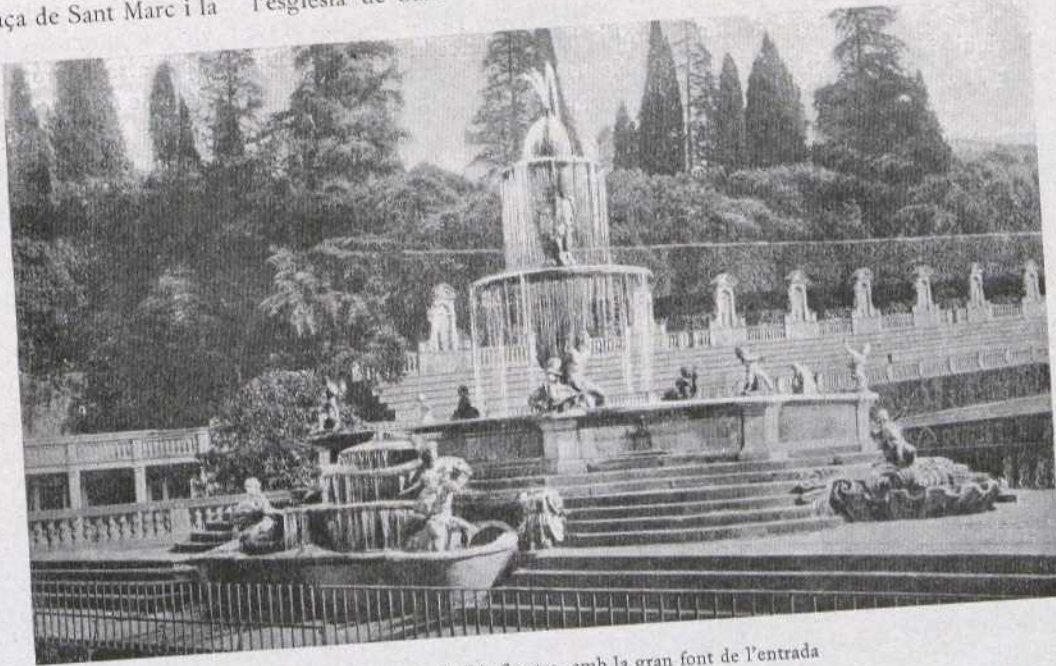
Lucca Pitti, prengué part — no calia més — en la conspiració tramada en 1466 contra Pere de Medici, el fill i successor de Cosme el Vell, i perseguit després del fracàs, minvà la seva riquesa a l'hora que pujava el poder dels seus rivals.

Per una ironia cruel, el Palau Pitti passà a mans de Leonor de Toledo, muller de Cosme I de Medici, resultant que Lucca Pitti havia treballat per la família odiada.

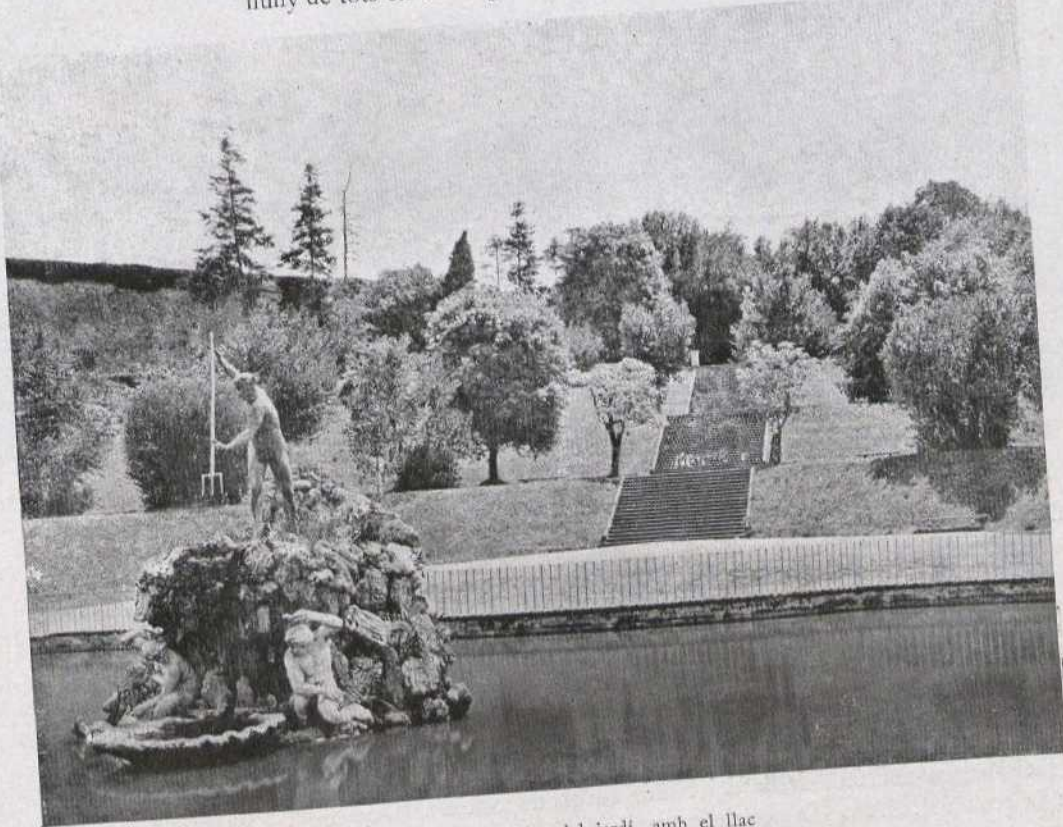
Llavors Cosme I deixà el palau dels seus i se'n anà a viure al Pitti, establint-hi una cort fastuosa.

L'any 1860, quan Víctor Manuel II fou proclamat Rei d'Itàlia, establí sa cort a Florència, habitant el Palau Pitti.

Florència és un lloc estratègic per a Itàlia, i només es superat per Roma en oferir aventatges per a residir-hi el Rei. Per això, Víctor Manuel

Un altre aspecte de l'Anfiteatre, amb la gran font de l'entrada

Un aspecte particular del jardí, amb el llac

com el monument de l'orgull ingenu i pròdig.

Brunelleschi va deixar anar la mà al servei de la magalomania. Com un atlant que no tingués pressa, agombolà els grans blocs sense pulir de la pedra fosca i granil·losa, que és la característica de l'arquitectura civil de Florència, i construí

hi residí fins que en 1870 entrà a Roma. Llavors el Palau Pitti restà amb sa única missió de Museu.

Les col·leccions de quadros — uns 500 — entre les quals hi ha notabilíssims Rafaels, Ticians, Veronés, Rubens, Tintoretto, Velázquez, Botticelli, etc., hi estan tan amples que el Pitti resulta el Museu ideal.

A això contribueixen els riquíssims mobles, la grandària i altura de les sales, l'abundància de la llum i altres circumstàncies, car el Pitti sembla més un palau reial en absència dels reis que no pas un Museu.

Els quadros foren reunits pels Mèdici, no els descendents de Cosme el Vell i Llorenç el Magnífic, els quals reuniren les esplendíssimes col·leccions dels Oficis, sinó de Llorenç, germà petit del susdit Cosme el Vell.

Les començà Carles, fill de Ferran I i nét de Cosme I i Leonor de Toledo, i el seu fill Ferran II i el cardenal Leopold (el deixeble de Galileu) les completaren.

EL JARDÍ BOBOLI

L'ARQUITECTE J. C. N. Forestier, autor, entre molts altres bells jardins nous de Barcelona, de les magnífiques

creacions de Montjuich, al començ de la seva obra, «Jardins», reporta les encertades consideracions amb què Bacon, el canceller de la reina Isabel d'Anglaterra, darrera dels Tudor, manifestava són diletantisme de filòsof i d'artista: «Déu, Totpoderós, al principi, plantà un jardí, i en veritat és el més pur dels plaers humans.

És el millor descans per al pensament de l'home, sense el qual les cases i els palaus no són més que obres grolleres de la seva mà. Hom sempre advertirà que els homes, mentre la civilització es desenrotlla vers la polidesa i l'elegància, arriben primer a l'arquitectura monumental abans d'arribar a la bellesa del jardí: com si l'art del jardins fos una perfecció més gran.»

Aquesta sentència del polític reportada pel jardiner té una aplicació especial al Jardí Boboli,

de Florència. El jardí Boboli és una meravella que guarda sempre en primer terme de la memòria i sent en el replec més delicat del cor tothom que tingui una mica de sensibilitat. Jo li dec un tresor de sensacions canviant augmentades per una felicitat contingència, potser deguda al fet de que el jardí ja havia estat cedit pel Rei Víctor Manuel al poble italià.

Una tarda, sortint del Palau Pitti, sotmoguda

rer — quan deixen caure les gotes que encara els queden al fullatge. Començarem a vagar per les desertes avingudes, tots sols, com si el gran jardí fos nostre, rebent ja de primer antuvi aquella sensació humaníssima que fa tan diferent fins la visió d'un quadre penjat a la paret d'un Museu, o penjat a la pròpia casa i que, amb les sensacions de *teu i meu*, ha esborrat fins el record i per a molts àdhuc el desig d'aquella edat d'or que descriu Cervantes.

Aquell dia compreguerem tota la transcendència del jardí com a obra d'art, i pujà de to nostra admiració pels Mèdici, perquè sabíem que, més que col·leccionadors de gemmes i estàtues antigues, més que protectors de pintors, poetes i escultors — i Florència és testimoni de com afavorien i recercaren els restes de l'antiguitat i de com fomentaven la pintura, la poesia, l'escultura — foren uns grans constructors de bells jardins.

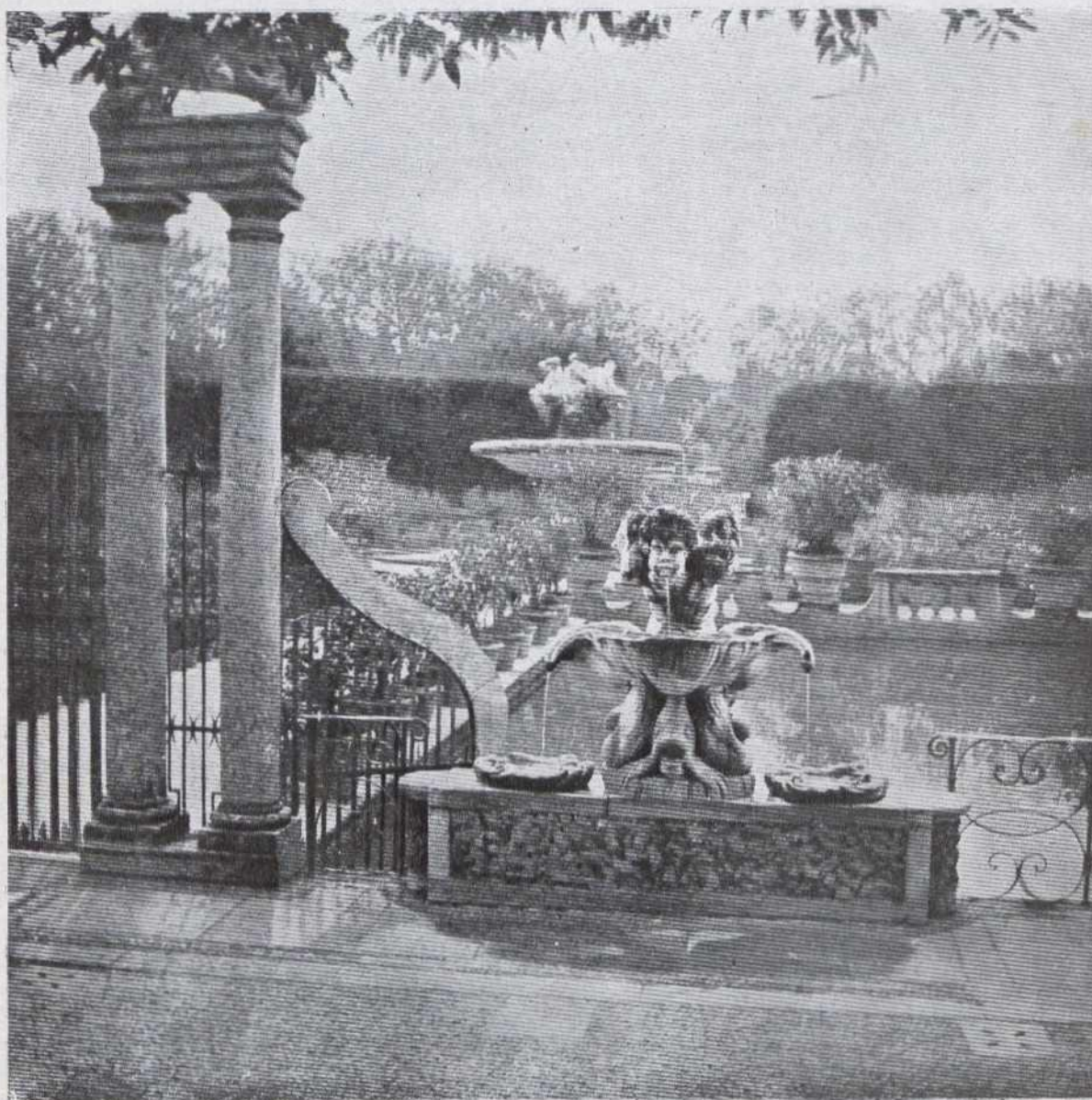
El temps, la direcció de Buontalenti, la cooperació d'artistes com Joan Bolonya, les modes del jardins a la francesa i a l'anglesa, anaren afegint encisos a la gran obra de Tribolo.

¿Quina impressió, doncs, no havia de produir-nos a nosaltres, formats en una època d'eclecticisme — qui sap si efecte del convenciment de l'ineptitud per a la creació — en què tota la sensibilitat se'ns en va a la contemplació i goig de la bellesa de tots els estils passats?

Nosaltres aquella tarda seguïem, com en processó, pujant i baixant, empenyuts per la recança de que potser mai més veuríem una cosa tan bella.

Les ombres que surgien dels estanyols i els caminals, muntant a les bagues dels arbres, i posant noves tremolors als xiprers afilerats, noves iritacions a les aigües mortes, noves sensualitats a les estàtues blanquíssimes..., i noves melancònies als nostres cors, ens empenyeren cap a fora.

Muts, plens de la recança de marxar, sortirem poc a poquet, girant-nos, com deixant un paradís.

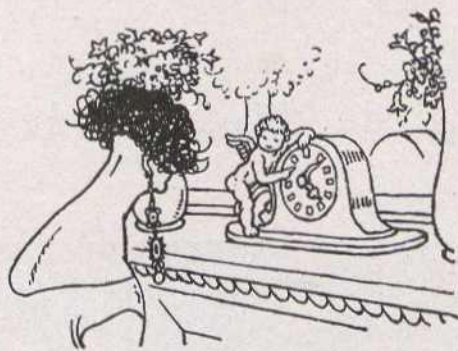

Esplanada monumental del Boboli, en que l'aigua, les plantes i la pedra formen un conjunt insuperable

l'ànima per la visió de tantes obres genials disperses en un ambient tan propici, volguérem anar al jardí Boboli. Com que no era dia de visita i havíem de marxar de Florència l'endemà, ens hauríem quedat sense veure'l. Això no entrava pas en nostres plans i anàrem a trobar l'intendent, el qual, fent-se càrrec del nostre desig, amb una amabilitat que deu ésser comú a tota la Itàlia del Nord, en contraposició a la del Sud, especialment a Pompeia on forem víctimes de l'absurda situació creada pel senyor Spinazzola, ens féu un permís per a que poguéssim passejar sols pel jardí fins a posta la claror.

Era una tarda de setembre que ni feta a posta. Havien caigut quatre gotes i el jardí oferia l'aspecte immillorable de les plantacions que podríem qualificar d'austeres — xiprer, pi, abet, boix, llo-

L l e t r e s

de Nuri

No és que no vulgui contestar la teva pregunta. No, Elvira; no. És que fins fa poques hores no m'he sentit veritablement en condicions de respondre-la.

Vesteixen bé les nostres compatriotes?

Tu volies que de cop i volta, després de quatre dies de passejar per Barcelona, d'haver anat a un teatre i d'haver fet mitja dotzena de visites, contestés rodonament amb un monosíllab: «Si» o «no». Volies sortir del Pensionat i arribar a casa teva amb un prejudici confeccionat per mi... Moltes gràcies, per aquesta prova de confiança. Però comprèn que per a fer-me'n digna calia que no improvisés de qualsevol manera, sinó que amb mètode, sense apassionaments, anés col·leccionant impressions, analitzant-les, treint-ne conseqüències... ¿No és així com es construeix la bona doctrina científica?

Prou preàmbul. No et vull fer gruar més el meu apreciable parer. Les nostres compatriotes... vesteixen bé i vesteixen malament. Aquesta és la conclusió a la qual he arribat... No et satisfà? La trobes contradictòria?

Calma, calma! M'explicaré. Agafes a una dama de la nostra classe i, prescindint de l'hora i del lloc, gairebé és segur que la trobaràs elegant-

ment vestida. Tela de primera, confecció *chic*, sabates adequades, capell d'acord amb el conjunt... Però és molt possible que si, després de mirar-la i admirar-la, te'n recordes de l'hora i del lloc, sentis decaure els teus entusiasmes. No és rar de trobar una senyora vestida de seda resseguint botigues, a les onze del matí, endiumenjada com per anar a una visita o, pitjor, com per anar en cotxe a les carreres. En canvi, és molt possible que aquella mateixa senyora es posi un vestit sastre per anar al vespre a una funció de teatre.

Aquestes atzagaiades no són la regla, són excepcionals, però no tan excepcionals com a França, ni tan sols com a la nostra mansa i mediocre Suïssa.

Si, en general, les barcelonines van massa mudades pel carrer. De vegades, no hi puc fer més, m'agafa com una mena de malestar veient el Passeig de Gràcia tan excessivament ple de coloraines brillants, de braços nus fins més amunt del colze, de sabates de vellut, i de joies...

Sobretot les joies! ¿Vols creure que fins viatjant, les nostres ties porten uns magnífics solitaris a les orelles i tres o quatre anells a cada mà?

¡Mira que n'hem vist de senyores a Lausanne, a Montreux, l'any que hi passàrem un mes amb el papà, a Evian, a Mont-Dore... Angleses, russes, franceses, ianqueses, italianes, japoneses i tot!... No n'hi havia cap que s'enjoïés per anar a fer compres a les deu del matí, per

anar a jugar al tennis, per pujar al tren o al tramvia...

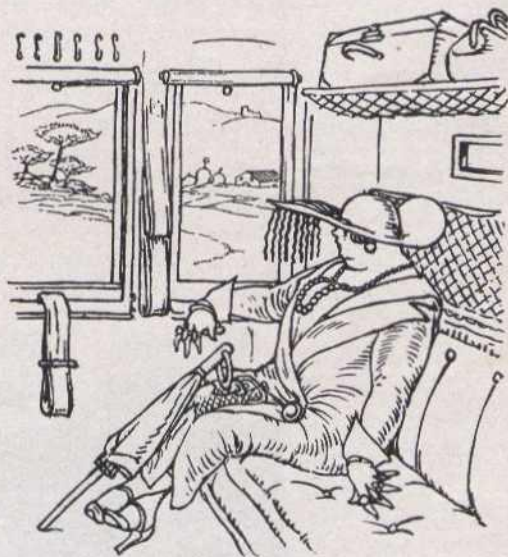
Aquest abús de la joieria es veu ben bé que és un pecat barceloní — o potser peninsular. — Ara me'n recordo que vaig conèixer ahir una senyora Iturbe, bilbaína, que també anava pel carrer convertida en un aparador.

¿No és una llàstima que persones afavorides amb una figura elegant, amb diners per vestir bé, fins amb gust per triar, desconguin les exigències dels llocs i de les hores?

Alguna ànima caritativa hauria de començar un apostolat contra l'inoportunisme. Jo, en petita escala, ja l'he començat. D'una manera molt cautelosa, comprens?, embolicant amb posats i amb admiracions de nena les meves intencions altament pedagògiques (no riguis).

Em penso que obtindré algun èxit. Aquest matí la tia Eulàlia m'ha vingut a buscar per anar a missa... Anava amb un *tailleur* encertadíssim. I no duia els seus eterns solitaris de no sé quants cairats.

Seguirà. Mentrestant, una abraçada de NURI.

A v í s

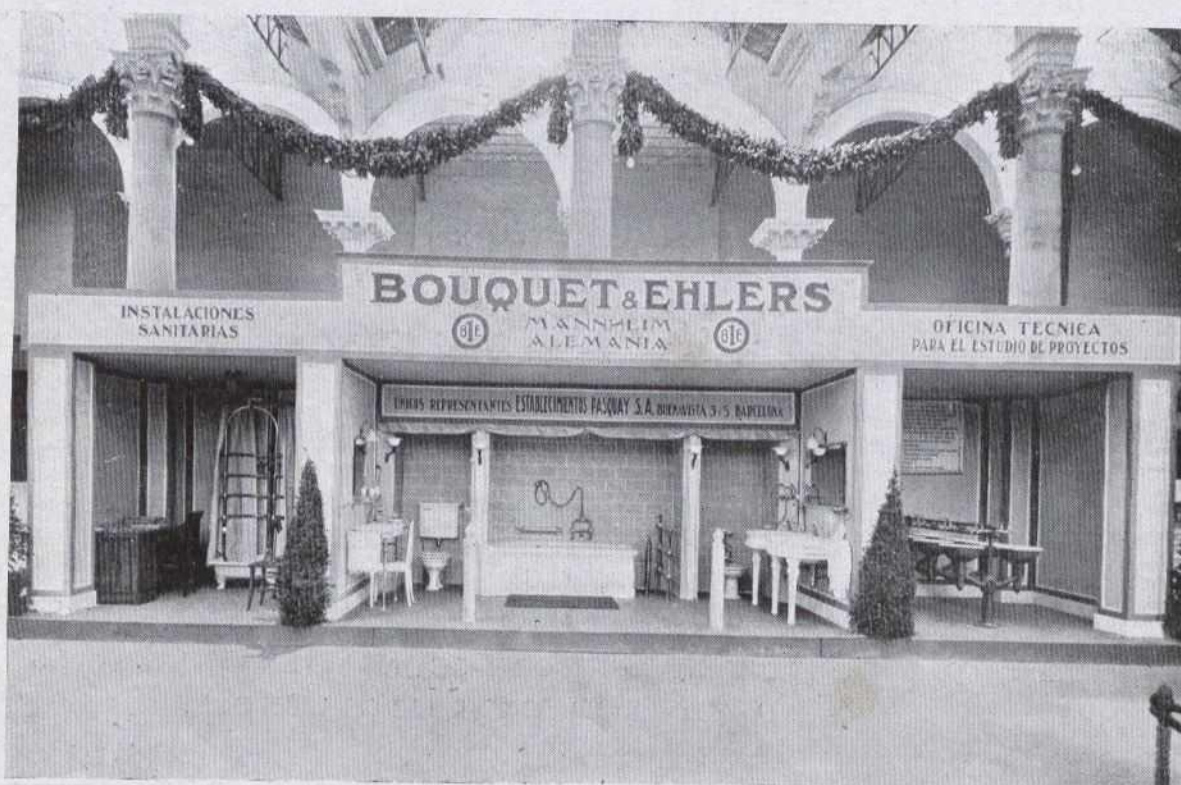
ADVERTIM ALS SENYORS — BEN NOMBROSOS — QUE ENS FAN LA MERCÈ D'ENVIAR-NOS ELS ORIGINALS NO SOL·LICITATS, QUE LA DIRECCIÓ ELS LLEGEIX TOTS I, SI ELS TROBA AJUSTATS AL TO DEL **D'ACÍ I D'ALLÀ**, ELS PUBLICA DE MOLT BON GRAT, PERÒ QUE NO POT NI DEDICAR-SE A TORNAR-LOS ALS AUTORS, NI MENYS SOSTENIR-HI CORRESPONDÈNCIA.

Fira Oficial de Mostres de Barcelona

Ningú ha visitat la Fira de Mostres, sense deturar-se davant el magnífic Stand de la coneguda casa constructora de caixes i bàscules, Fills

de A. Arisó. Hi cridava especialment l'atenció el nou model de Caixa de cabals, adquirida per la Caixa d'Estalvis de Vilafranca del Penedès.

Stand de la casa Bouquet & Ehlers de Mannheim (Alema-

nya), contenint el últims models d'instal·lacions sanitàries.

La Marca **Pompeia** és una garantia
PLATA de bona adquisició. Val tant com dir: Bon acabat.
Duració indefinida · Preus de fàbrica

UN REGAL

EXQUISIT

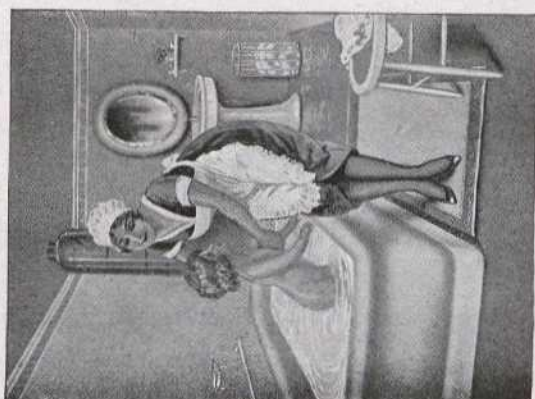
per a les persones
amb qui vostè vulgui
quedar bé, el trobarà
infal·liblement a
l'exposició de la casa

J. M. MODOLELL

Vaixelles, Cobertes,
ries, Objectes de fan-
tasia per a Bodes,
Tornabodes i Bateigs

DIAGONAL, 460
(entre P. de Gràcia
i Rambla Catalunya)

LAVABOS
BANYERES
BIDETS
ETC.

S. VERDAGUER :: Ronda Universitat, 9

NEURASTÈNIA
DEBILITAT NERVIOSA
DOLORS DE CAP
ES CUREN AMB

FOSFANOL VIAN

(elixir o granular)

que és un recons-
tituent de primer
ordre i un ex-
cel·lent tònic
muscular indis-
pensable en les
convalecències

FARMÀCIA I LABORATORI
EL SIGLO, San Pau, 33
(davant Mendicàbal) BARCELONA

DEPILATORIO BORRELL

Sens molèstia treu
el pèl o pelussera i
mata la rel sens
irritar el cutis

A. BORRELL

Assalt, 52
Barcelona
i en totes les
perfumeries

Es remet discretament per correu certificat, anticipant
4'50 ptes. en segells, etc. - Gran Premi, Creu i Medalla
d'Or, Exposicions Anvers i Roma 1923.

SEMPRE
ES-
BELTA

Per a evi-
tar la di-
latació
dels tel-
lits (ven-
tre) vostè
deu usar
el cenyi-
dor GLA-
XIS. Con-
feccionat
al teler en
combina-
ció elàstica de resistèn-
cia. Substitueix amb su-
perior avantatge a la co-
tilla. Pes ploma

Institut Ortopèdic
SABATÉ I ALEMANY
Canuda, 7 :: Barcelona

FLUJO BLANCO

SALES TIMOLADAS
DE
MEDIANA DE ARAGÓN

CURAN, PREVIENEN las ENFERMEDADES ESPECIALES de la MUJER.
VEASE EL MODO DE EMPLEO EN EL PROSPECTO INCLUIDO EN CADA CAJA.
Pídase cajitas "SALUS" de MEDIANA DE ARAGÓN
Caja de 6 bolsitas Pta. 1'25 en Farmacias

MIREN QUE HERMOSO!
Así se crían los niños que toman leche condensada marca **LECHERA**

DESELA A SU NIÑO, SEÑORA, VERA QUE GORDITO SE PONE

CASES QUE RECOMANEM

JACINT ÀVILA

Decoracions :: Armadures, estopa i guix
Passeig de Sant Joan, 73 :: Telèfon 306 S. P.

A. VECIANA OLIVÉ

Objectes d'art granat fi amb muntura or de llei, Eibar i Toledo : Ferran, 7 (davant Pige. Madoz)

ACADÈMIA COTS

COMERÇ, IDIOMES, ETC.
Carrer dels Archs, 10 :: Telèfon 5041 A.

CICLOS MOTOS SPORTS SANROMÀ Balmes 62
Tel. 1445-A
Barcelona

MAGATZEMS POMPEYA

Mobles de totes classes. Especialitat en mobles americans per a despatx — SALMERÓN, 75 — Telèfon G. 1746

AU CORSET ELÉGANT

Casa exclusiva en faixes de goma, en tricot, a 11 pessetes, i en seda, a 20 ptes. : Pl. Sta. Anna, 4, i Canuda, 28

SARNA (RONYA)

Es cura en 10 minuts amb el «Sulfureto Caballero»
Assalt, 86, Farmàcia - Barcelona

VDA. DE W. GUARRO

FÁBRICA DE PAPER DE TINA

Fundada en el Segle XVIII

Proveïdora del paper segellat de les Repúbliques
Argentina, Perú, Xile i
Uruguai

Paper de totes menes : Paper Català : Paper d'Ofici : Paper especial per a edicions
Paper tela : Paper sedes
Cartrolines : Cartrolines de colors : Cartrolines de fil per a cartes : Cartrolines i papers especials per a dibuix
Targes : Carnets : Sobres
Estoigieria, etc., etc.

MAGATZEM I DESPATX:
VIA LAIETANA, 7
BARCELONA

MOBLES de
Jonc i Mèdula

FILLS DE J. B. BUSCA

ZUMARRAGA
(GUIPÚSCOA)

Mobles per a cafès,
Hotels, casinos, jardins, cases de camp,
Interiors, etc., etc.

SUCURSAL A BARCELONA
CARRER TAPINERIA, 4
(JUNT A LA PLAÇA DE L'ÀNGEL)

EDITORIAL
CATALANA

SOCIETAT
ANÓNIMA

RAMBLA DE
SANT JOSEP, 16
PRINCIPAL

Telèfon 184 A.
BARCELONA

Hules de totes classes, Raspalls, Plomers, Juguets i Perfumeria

AGUSTÍ CASTELLS

Portaferrissa, 18
Telèfon n.º 1983 A.
BARCELONA

R. Figuerola

PURÈ PERMANYER.

El millor aliment per a nens, ideal en època de creixença. Per sa facil digestió i per el seu poder nutritiu està indicat además als malalts del estómac i convalecents d'ens fermetats greus. ~~~~~

EMÍLIA TUTUSAUS PARALS

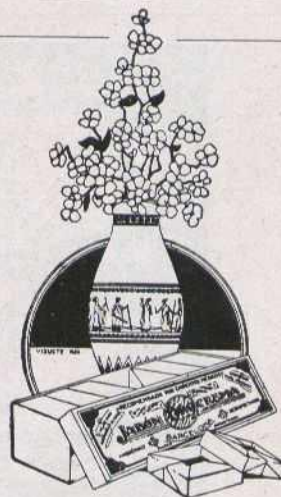
Professora en balls moderns de saló : Lliçons només per a senyoretes

Urgell, 131. — BARCELONA

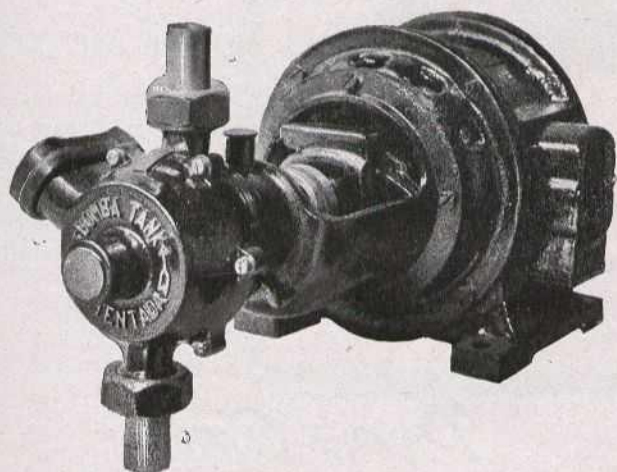
El Sabó d'Ametlles

OROCREMA

és d'ús indispensable en el tocador, per la puresa dels seus components

BOMBA-TANK

La que reuneix les característiques més aventajoses : La única sense estopada : No necessita engrassament : No fa soroll : De venda: Establiments de maquinària i electricitat

REPRESENTANT EXCLUSIU:

J. MARISTANY CASAJUANA
CONSOLAT, 1 - BARCELONA

Grans novetats en Instal·lacions Sanitàries : Banyeres, Piscines, etc.

BOUQUET & EHLERS MANNHEIM (ALEMANYA)

Representants exclusius a Espanya:
Establiments Pasquay, S. A.
ZIMMER & CASTRO
Bonavista, 3 i 5. — BARCELONA

Josep Sauleda FÀBRICA DE LONES

Lones de tots els gruixos i amplades, per a cobertes de carruatges : Lones impermeables en color per a capotes d'automòbils : Lones per a velams, vaixells, encerats, cobertes de vagon, tendes de campanya, platja, etc. : Lones en colors sòlids per a pavellons de magatzems i cases particulars : Fabricació en gran escala de teles per a tota classe d'espardenyes i calçat

San Pol de Mar (Barcelona)

GOTES ROYEN

LABORATORI HIGIONE
CALÀBRIA, 67
BARCELONA

AIXAROP
FIGRAN

LABORATORI HIGIONE
CALÀBRIA, 67
BARCELONA

CASIMIR VICENS

FÀBRICA:
Carrer Benavent,
pròxim a Tra-
vessera Sans
TELÉFON 5090 A.
BARCELONA

BLASTOPHONTES

*dóna l'aigua agradable i pura
com en néixer de la roca viva*

una dona encantadora, de línies correctes, de cara encisadora; que fa olor de rosa, d'ambre, de gessamí, de... deïtat, assegureu que aquesta dona usa algun dels

Pera-Cura

Crema - Polvos - Sabó
Aigua Cutània - Loció
per al cabell - Massatge
facial - Aigua Colònia

CORTÉS GERMANS
BARCELONA

LARDINA

LA MILLOR DE
LES MANTEGUES PER A CUINA

DE VENDA EN TOTS
ELS ULTRAMARINS

ÚNICS FABRICANTS:

RIERA I RUIZ, S. EN C.

PALLARS, 210 (S. M.) - TELÉFON 436 S. M.
BARCELONA

MARCA REGISTRADA

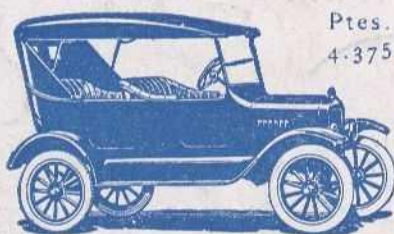
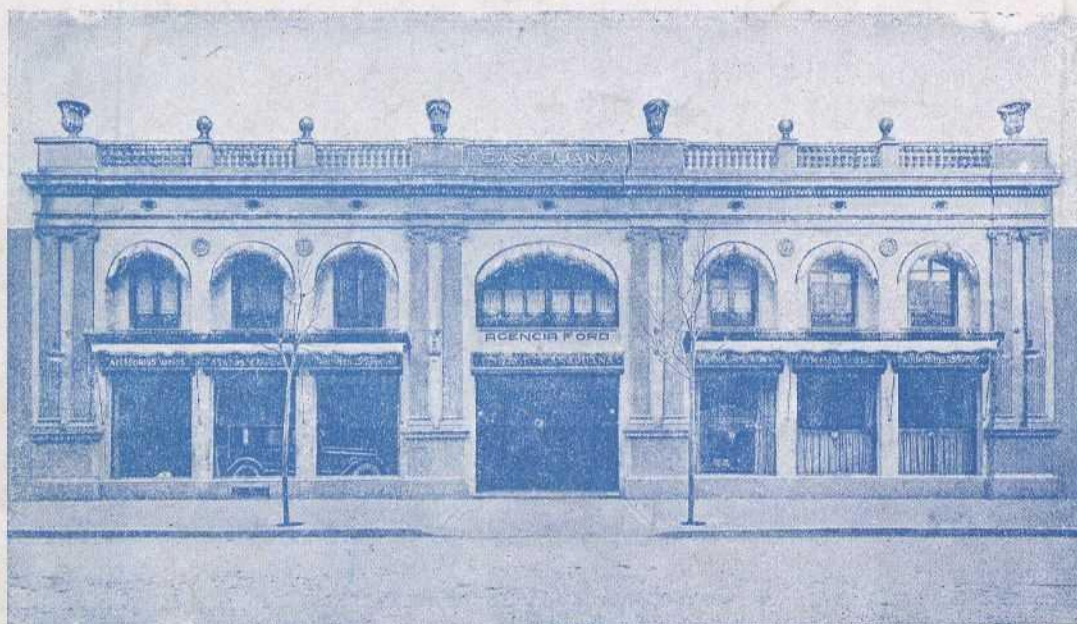
EL COCOTERO

LA LARDINA, usada en cuina i pastisseria, substitueix amb avantatge a les mantegues de vaca i de porc. És millor i més fàcilment digerible que l'oli d'oliva. Eminents metges i higienistes recomanen la mantega de coco pura com el millor dels greixos comestibles. La LARDINA és una mantega excel·lent per a fregits i per a pastisseria.

A. CASAJUANA
DIPUTACIÓ, 279 - BARCELONA
AGENT DES DE 1909 DEL

Ford

L'AUTOMÒBIL UNIVERSAL.

Ptes.
4.375

CAMIONS · ÒMNIBUS
INDÚSTRIA, ETC., ETC.
DES DE 700 PESSETES
TRACTORS · MAQUI-
NÀRIA AGRÍCOLA
ARADES OLIVER

CONSTRUCCIÓ DE CARROSSERIES